

Váci-utca 27. szám. BUDAPEST.

WADLSTEINER F. és Tsa

AJÁNLIJÁK DÚSAN BERENDEZETT ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT, LÁMPÁK, PIPERETÜKRÖK, CSILLÁROK.

A CHRISTOFLE-EZÜST MAGYARORSZÁGI FŐRAKTÁRA.

„Kereskedelmi Takaré- és Hitelszövetkezet”
Budapest, Gizella-tér 2. szám.

„Jósziv” sorsjegyek részletfizetésre.

Évente 3 huzás, első huzás 1888 október 15-én.

Főnyeremények: 30,000, 20,000, 15,000 frt, s 330 melléknyeremény, adományok.

10 darab 31 hó alatti lefizetésre, havonként 1 frt 20 krral
15 „ 31 „ „ „ „ „ „ „ „ 1 „ 80
20 „ 30 „ „ „ „ „ „ „ „ 2 „ 40
25 „ 30 „ „ „ „ „ „ „ „ 3 „ —

A részletiben foglalt sorsjegyek különféle sorszámból állítottak össze és az első két részlet lefizetése után az esetleges nyeremény a részletívvevő tulajdonát képezi. A részletív 1888 okt. 14 ig, tehát a huzási nap előtt minden rendelő birtokában van. Vidéki megrendelések postautalvánnyal eszközölhetők a postafordulótól indult napoktól kezdve. Utánvételei megrendeléseket nem vétetnek. Szíves figyelmébe ajánljuk, hogy ügyünkönket nem tartunk s így kérünk minden érintkezést egyenesen a szövetkezet eszközlő Jóságos sorsjegyek a napi árfolyam szerint 3 frt 10 kr. készpénzfizetés mellett.

AZ IGAZGATÓSÁG:
BENKE GYULA, elnök. PETERDY LAJOS, vezérigazgató.

Legnagyobb és legolcsóbb butorbevásárlási forrás.

PATYI ISTVÁN ÉS TÁRSAI

hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kárpitos butor-termeiben, IV., (belváros) koronaherceg-utca 11, a zsibárus-utca sarkán, a főpostával szemben, I. em.

Ajánljuk dúsán felszerelt raktárunkat, mindennemű háló, ebédlő és dolgozó szoba berendezésekben, ugyancsak salonnak, valamint sima fekete és gyöngyházzal berakott butorokban, a leggyorsabbtól a legfinomabbig, s melléke minden reklám-hajszát, minden versenyt felülmúló legolcsóbb áron. Menyasszonyi kelengyéknek és nagyobb bevásárlásoknál tetemes árengedmény. Hazafias üdvözléssel.

Patyi István és Társai, butorgyárosok és kárpitosok.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csak a mellékelt védjeggyel ellátottak valódiak!

JAEGER TANÁR TÁRSULATA

Tulajdonos: JORDÁN KÁROLY.

Budapest, IV. Deák Ferencz-utca 15.

Eredeti normál gyapju-cikkkeknek egyedüli főraktára Magyarország részére.

Normál alsó-ruhanemű férfiak, nők és gyermekek számára, valamint felső-ruhák mértékszertől készült méretűk számára, valamint a saját műtermekben készült ruhák.

Katalogusok és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslate.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műorás, föltalálója az első egyedüli kulcs nélküli fől-huzható remontoir inga-órának stb. stb.

ÓRÁK 10 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT ARANY ÉS EZÜST ÉKSZERTÁRGYAK RÉSZLETFIZETÉSRE

Kitüntetve London 1871. Kecskemét 1872. Bécs 1873. Újvidék 1875. Szeged 1876. Páris 1877. Székesfehérvár 1879. Budapest 1885.

Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszolunk. Képes árjegyzék bérmentve. Invitások pont. eszközöltek.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslate.

Hirdetéseket felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV. kerület, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

Magyar Házilasszony háztartási és szépirodalmi hetilapnak előfizetési ára:

egész évre frt 6.—
félévre „ 3.—
negyedévre „ 1.50

Mutatónyomok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

A „Magyar Házilasszony” kiadóhivatala Budapest nagy-korona-utca 20.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerész és női és Férfi dráznál

La VELOUTINE

Különleges hírnevű BISMUTHAL VÉNYOR.

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

Véglegesen, Zólyomgyében

Magyarország kitünő új savanyvíze.

kapható BRÁZAY KÁLMÁN nagykereskedőnél és főraktárosnál, Budapest, IV., Múzeum-körút 23. szám alatt.

a vidéki városokban és minden nagyobb fűszerkereskedésben, valamint a forráskezelőknél vasut-, posta- és távirda-állomás Végleges-Szalán (Zólyomgye).

A véghelesi „VERA-forrás” vizét Dr. Lengyel tanár és az ásványvíz vegyelemző intézet igazgatója elemelte és szén-savas alkalis vasas savanyvíznek találta, amely tisztasága és nagy mennyiségű szén-savas natrium, szén-savas és szén-savas méz tartalma által, a legtekintélyesebb orvosok véleménye szerint gyomor-bajoknál, gyomorsav, gyomorégés, gyomorégés, idült gyomortakár, idült hörg- és gégegyulladás, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő ideggyengeség, görvéllykór, hólyaggyulladás, húgyvese-gyulladás, és húgykő stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint üdítő viznek is egyidejű, borral vagy szőlőlével stb. keverve, kitünően megfelel, a bort nem fejt ki.

A modern elvek szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagból és talajvizből egészen ment, s a környék lakó-sai emberemlékezet óta is a legfinomabb és a legízesebb gyógyvizet italt öntötték.

A töltőedény nem mint más ilyen forrásoknál vagy a vanyuvíz-kutaknál szivattyúzás hanem közvetlenül az erős lefolyás által történik. Az üvegek a lehető legnagyobb órában vannak dugaszolva és töltőedények a leggyorsabb ütemben.

Utánnyomat nem díjazatik.

BARNA FOGORVOS
Budapest, váci utca 24. szám.
Készít egyes fogakat, fogsorokat és plombákat, jóállás mellett; árák mérsékelték. Kívánatra részletfizetésre.

Az esős időnyre ajánljuk a „Támogassuk a honi ipart” című védjeggyel ellátott jóságos és vékonysága folyó páratlan, továbbá szél elleni constructiót ellenállása miatt, valamint minden másnemű modernált árákon.

esernyőt

RANZENBERGER TESTVÉREK
Budapesten, csak váci-utca a korona-kávéházzal szemben.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

NÉMET BESZÉLYEK

Írták Ebers György, Heyse Pál, Spielhagen Frigyes, Stifter Adalbert, Storm Tivadar, Zschokke Henrik.

Ára vászonkötésben 2 frt.

TARTALOM: Ebers Gy. Egy szó. Regény. Fordította Kaszian Gyéza. — Heyse P. A gróf kastélyban. Beszély. — Spielhagen Fr. Az utolsó órában. Ford. Halasi Aladár. — Stifter A. Brigitta. Beszély. — Storm T. A kastélyban. Beszély. Ford. Balla Mihály. — Zschokke H. A szegény vltáreirei lelkes naplójából. Beszély.

Meglepő olcsó áron!
!!! Teljes jóállás mellett!!!

GRÓSZ LAJOS

fogtechnikai műterme, alapított 1879.

Budapest, IV., magyar-utca 1, I. em.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe a legújabb amerikai módszer szerint nagyon berendezett fogtechnikai műtermét. Készít kaucsuk, vulkanizált, celluloid és aranyba foglalt amerikai románc-fogakat, teljes fogsorokat és műleges szájpadiást.

A TRÓNÖRÖKÖS GÖRGÉNYBEN.

A GÖRGÉNY-SZENTIMREI kastély, hol most a királyi ismét lakik, egy rég elpusztult vár köveiből épült. A vár az erdélyi fejedelmé volt. Onnan járták be vadászva őszönként a rengeteg szűz havast, úzve a bölényt, medvét és szarvast. A «Mozsár»-ban tulajdon azon tölgyek lombja vet árnyat az aszu fűre, melynek ágain Rákóczi madárúzó sólyma pihent.

A vár védelmében hősök vére folyt. A labancok ellen védte Rákóczi jó kapitánya, Rátonyi uram. A romok északkeleti felén a földnek nagy púpjá alatt sok jó labancz és kurucz alszik örök álmot.

A Görgény vize partján, felső és alsó Kőherben, Podákon és Libánfalván, Kincsesen, Héttükkön, Oroszon, beszédes emlékek szólnak az elmúlt időkről. Libánfalván laknak a Jancsók, a Harsányok, Kürtösök, Baloghok, Rákócziak, Ambrusok, Farkasok. Ott birtak a Kendiek, a Matskásiak, a Telekiek.

Mindez csak tegnap volt. Ma a várból házat építettek; a «Monostor»-ból egy pár elvadult egres-bokor maradt meg, a Kürtöst Kirtésunak, a Rákóczi Rakocziának, Héttükköt Hábsiknak hívják. A falvakban magyar szót mondani nem is tudnak, nem is mernek. A Kurucz-halom felett tapodván, a kaszás oláhu énekel, Adorjánon és Szent-Imrén idegen szóval dicsérik az Istent.

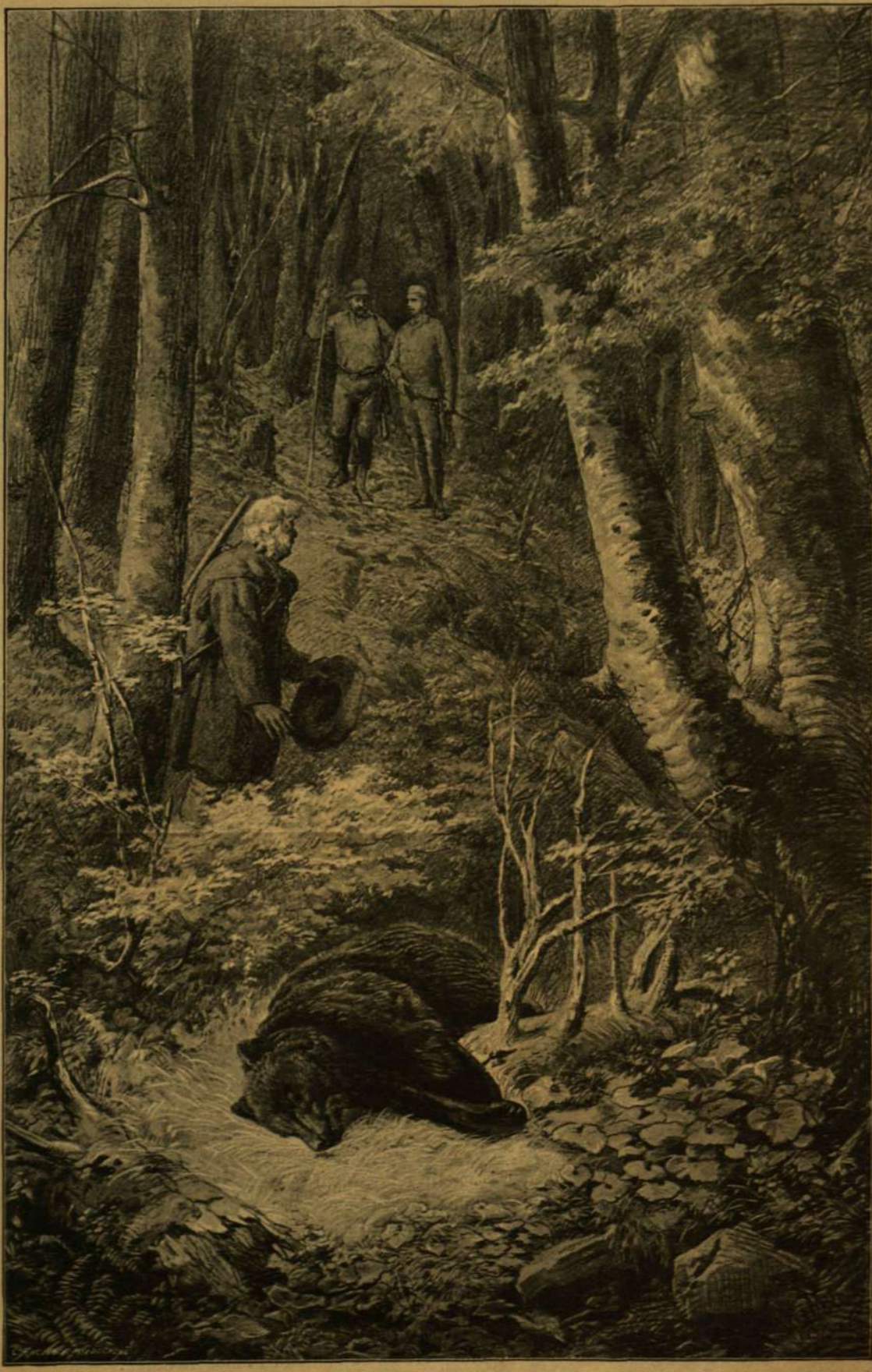
S akkor eljön a fenséges úr esztendőről esztendőre, ott tölt néhány napot és visszahozza a dicsőséges mult időket. Isten hozza!

A kastély ablakain a Rákóczi-induló hangja halszik ki. Magyar nótákat muzsikálnak. Akkor feláll valaki és áldomást mond. Mind «éljen» kiáltanak. Ugy tetszik nekünk ott lenn, mintha az éjszaka megvilágosodnék e hangokra.

És ha estére medvét hoznak haza a hosszú keskeny havasi szekeren, ravatalt raknak a vadnak s a nagyúri vadászok körbe állják. A kürtök szólnak s a cigányi tust húz. Azután magyar dalra gyújtanak mind. Az erdélyi urak ismét összegyűlnek ott, a hol őseik tüztek a kemény vadat és a falvakban ismét magyart élet foly.

Az ott mondott szó elhalszik mindenfelé itt nálunk.

Azt a képet, melyhez a görgényi medvevadászatokról néhány sort jegyzek ide, ezélt négy esztendővel rajzolta Melka kolozsvári festő. Az előtérben rengeteg medve fekszik, melyet a fenséges ur ejtett el. Ez volt az első medve,

A TRÓNÖRÖKÖS A GÖRGÉNYI ERDŐKÉBEN. Melka Vincze festménye.

mely puskája elé került. Fenn a trónörökös áll. Teleki Samu gróffal, ki azon időben főintézője volt a görögényi vadászatoknak. Közül a vén Nikita bá' áll kalappal a kezében, egy öreg medvevadász, a kiről épen e kép alkalmából van érdekes elmondani valóm.

A vén Nikita veszedelmes medveölő volt. Egy ezudar egy csövű flintával pusztította őket, meg késsel és baltával.

Rendkívül erős ember volt, olyan volt a nyaka mint egy bikának, s erős, lerajzolni való Jupiter-feje.

Fiatalkorától fogva bujta az erdőket. Ismerte a medvét minden fortélyával egyetemben. Tudta, hol szoktak prédára járni, hol törnek a víz felé.

Mikor a trónörökös most öt éve, 1883-ban lejött vadászatra, az első nap a Kerbunár nevű erdőbe mentek ki.

A vadász-tervezők az öreg Nikitát bízták meg, hogy jelöljön jó állást a fenséges urnak. Az öreg egy tisztás torkába állította a királyurfit.

„Jön ma ide vajjon medve?” kérdezte a fenséges ur.

„Igen, — felelt nyugodtan, teljes bizalommal az öreg, — egy fél óra múlva itt lesz, csak jól tessék cselözni.”

Jött is, nem telt bele egy fél óra. A hajtók által fölvert rengeteg vad mogorván rontott az ő szokott csapásán. A trónörökös egy lövéssel leterítette. Ekkor mind összegyűltek a vadászok és gratuláltak a pompás szerencséjéhez. A vén Nikita is odaállott. Megelégedéssel így szólt:

„Látom, hogy tudsz löni, fenség.”

A fenséges urnak tetszett a vén vadász gratulációja és megfestette a jelenet emlékéül azt a képet, melynek jó másolatát most e szám közli. A vén vadász, ki megszólalásig hiven van találva, nem ez egy izben ült a festőnek. A fenséges urnak tetszett a hatalmas testü, szép fejü öreg ember és sokszor rajzoltatta le Melkával. Egy képen a medve hátán ül. Ezt a képet is közzölte a „Vasárnapi Ujság.”

Legyen szabad egy sorban elmondanom a vén vadász végét is. Őt, a félelem nélkül való rengeteg erejű embert, ki szembe állott a legveszettebb vaddal — harmadéve megölte egy bika. Mikor 1885-ben a vadászokról elment a trónörökös, szívesen szólott a vén Nikitához s megveregette a vállát. Az öreg ember rendkívül boldog volt. „Most már halnék meg bár — úgy szólott, — mert a Princez meg van velem elégedve.”

Úgy történt. A fenséges ural tudatták a halálhírért. Ekkor ő a következő táviratot írta Pansingerhez, az erdőrendezőhöz: „A legösszintébb sajnálattal értesültem a mi derék és jó Nikitánk haláláról; kérem e sajnálatomnak kifejezést adni úgy az öreg hozzátartozói, mint erdész- és vadász-kollektá előtti is.”

Ezentúl pedig intézkedett, hogy a vén vadász temetése az ő költségén történjék és hogy emléket állítsanak feléje.

Igy gondol a királyfi legkisebb szolgájára is.

A fejedelmi vendégek legszebbike az idén nem jött le az ő deli férjével. Pedig eddig rendes vendége volt a vadászatoknak. Míg a királyfi fúradtságra, zord időre nem is ügyelve, cserkészett a rengetegeken, az alatt az ő hájas, ifjú neje a Facset, a Fancsal nevű havas vidékek szépségeiben gyönyörködött. Kis rajzfűzetébe nem egy szép részletet rajzolt le, de a míg odáért, aranyos kis fogatát hányszor állította meg a falu mellett itt is, ott is, hogy a parasztyerekek vidám hengerözésében, pajzán mulatságában gyönyörködjék. Az öt kísértő udvar-

hölgy alig győzte apró pénzzel a kis mokányokat.

Ha egy jellegzetes alak került útjába, azt a trónörökösön rögtön megörökítette egy pár vonással. Legnagyobb gyönyörűségét találta az életvidor, piros-pozsgás kis gyermekarcokban, s kétségkívül sok kis görögényi gyerek mosolyog elének a Stefánia főhercegné albumából.

Sok görögényi anya büszkélkedik az előtt, a ki vele szöba áll, hogy az ő kis motyója is a „királyné” albumában van.

Ez a mosolygó szép ifjú asszony az idén nincs Görögényben. Pedig — jól tudom — szivrepesve várta őt odafenn mindenki, a legutolsó parasztig....

És még valaki hiányzik a fényes társaságból: Teleki Samu gróf, a királyfi egyik rendes erdélyi vadászbajtársa. Afrikai expedíciót szervezett tavaly s a sivatagok vadait fízi valahol az afrikai pusztákon. Afrikától Görögény pedig több egy ugrásnál — valamivel.

Egyebekben teljes a régi társaság: az erdélyrészi főurak, élükön br. Kemény Kálmánnal, kit az idén is sajátkezűleg írott levélben kért föl a trónörökös a vadászatok rendezésére.

A többiek is ott vannak: Eszterházy herceg, gróf Károlyi Pista, a két Bornemissza báró, gróf Bethlen Gábor, báró Jósika Samu, gr. Bethlen András, Matskássy István a magyar, — Wurmbrandt, Rosenberg grófok az osztrák főurak közül. Ottó és Ferencz főherczegek, a braganzai herczeg s kit elől kell vala említenünk: a walesi herczeg.

Ez a fényes társaság már hajnalhasadtán összegyűl a legelső kúrtszóra a kastély udvarán, honnan villámgyors négyes fogatokon, tüzes paripákon vágtatnak el addig, a meddig lehet az egyre szükülő havasi utakon: aztán gyalog törnek maguknak utat s helyezkednek el az előre kijelölt állásokon.

Ezer veszély közt megöszült tapasztalt medvevadászok vezetik a hajtókat s irányítják a vadász-tervezet.

A macskók, melyeknek létszámát a vadászatok előtt jóval olyan pontosan nyilvántartják, mintha katonakötelezettek lennének, ritkán kerülnek ki a hajtók körét, ritkán törhetik át a sűrű lánczot s nem sokára eldördül az első lövés, s utána ropog a többi.

Itt-ott egy-egy véres jelenet is előadja magát, mikor a menekvő, földühödött vad valamelyik védtelen hajtóra veti magát, de ez elmosódik a napok sokszoros izgalmaiban, s im, már dél az idő. A hajtás egy rövid időre megszűnik, a fényes társaság frissítőket vesz magához, — itél a fölött, a mi Hubertus törvényei szerint történt, s aztán újból főleng a hajtás zaja.

Alkonyra hajlik a nap, mikor a vadászok hazafelé térnek. A hegyen, a hol a nap imént bucsúzott el, hatalmas örömtüzek gyulnak föl, a faluban lenn pislákol a kis házak nyitott ajtaján át a házi tűzhely világa.

Az udvaron máglyák égnek, jó ropogós magyar nóták zendülnek meg itt is a cigányok hegedűin s vidám zajongás, pezsgő élet mozog mindenfelé. Végül estebédre gyűlnek össze, — a nagyuri társaság a trónörökös asztalának vendége, — a kísértet külön asztal mellett fesztelenül mulat, künn pedig a hajtókat vendégelik meg. A vidám parasztnép legtöbbször tánczra perdül, a miben nem egy-két szeres sokat gyönyörködött a királyfi is, megszólalásával tüntetvén ki a legdelibb tánczó párokat.

Rövid pár óra — estétől hajnalig — elpihen a mozgalmas élet, — hogy másnap újból kezdődjék.

Csak künn a rengetegben zúg tovább az erdő s bujkálnak az üldözött vadak.

UTÁNAD FOLYNAK KÖNNYEIM...

Fazekas Mihály kiadatlan költeménye.*

Utánad folynak könnyeim,
Ki tölem elszakadsz,
Ki látván sok keserveim,
Egy könnyre sem fakadsz.
Ha jobbod elvesztettem,
El mindent általa,
De hogy lelked szerettem,
Nem bánom meg soha!

E szív, melyet nem ismersz,
Mindig feléd dobog,
E szív, melyért te most égsz,
Hajnal-lánggal lobog.
Ha kívánsz nyugodalmat,
Mely engem elkerül,
Felejsd el a fájdalmat,
Melybe szívem merül.

Felejsd el a szép vidékemet,
Hol éltünk s kertemet,
Nincs dísz már rajtok nékem,
Felejsd el engemet!
Fűzz szép sorost karodra,
Bár én nem láthatom,
Vidám s öröm-napodra
Megenyhül bánatom.

Bocsás meg, hogyha képed
El nem felejtetem;
Bár lánczom összetépted,
Árnyékok kergetem.
Érzed forróságát,
El nem hágy engemet,
Mig könnyem áradása
A sirba nem temet.

Közli MÁTRAY LAJOS.

ROSSZ REND BIZ AZ...

(Scheffel V. „Sakkkingeni Trombitás”-ából.)

Rossz rend biz az az életünk sorában,
Hogy rózsá mellett rögtön a tövis,
S bár a szegény szív esd és szó magában,
A szétmenés eljő végtére is.
Egykor szememben olvastam lobogva,
Ott szerelem, üdv fénye reszketett:
Isten veled! Beh gyönyörű lett volna.
Isten veled! és még se lehetett!

Kín, gyálólet, bánat, éreztem hosszan,
Fáradt vándor, zimankó verdesett.
Aztán békéről, esendről álmodoztam,
És akkor utam hozzád vezetett.
És meggyógyulni akartam karodba,
Neked szentelve ifjú életemet:
Isten veled! Beh gyönyörű lett volna.
Isten veled! és még se lehetett!

Felhő suhan, szél zúg a falevélen,
Zápor huzódik át erdőn s mezőn,
Alkalmatos idő bucsúra épen,
Miként az ég, a föld is néma lőn.
De bár forduljon rosszra avagy jóra,
Te, karesu lány, hűn örööm képedet:
Isten veled! Beh gyönyörű lett volna.
Isten veled! és még se lehetett!

SZÉCHY KÁROLY.

BARÓ WESSELENYI MIKLÓS NAPLÓJA AZ 1838-IKI PESTI ÁRVIZRÓL.

(Folytatás.)

Mintegy három órát pihentem. Az alatt Prónay Albert is előkerült, kapitány Behrend-dal, más hajón, melyet valahol requirált; ő is darabig nyugodt s tovább evezett. Prónay

* „Fazekas Mihály leve és munkái” címenem sokára érkekes irodalomtörténeti tanulmány fog megjelenni Debreczenben a „Debreczeni Ellenőr” kiadásában. A mű szerzője Mátray Lajos, ki egy pár nagyobb költői elbeszéléssel („Aranka”, „Feri”) és szépirodalmi lapjainkban szórványosan megjelent verseivel tűnt föl. A jelzett munkát nem csak az teszi érdekessé, hogy az író élete, melyről eddig majd épen semmit sem tudott az irodalomtörténet, hiteles adatok nyomán van megírva, de különösen az, hogy szerzője több versére bukkant Fazekasnak, melyeket eddig senki sem ismert. E felfedezett versek mind az író szerelmi világát tárják föl. Előzetesen is mutatványul szolgáljon a fentebbi költemény. Szerk.

nál tudtam meg Bükytől, ki oda menekedett, hogy a szegény Hozd-alám-om vízbe fult. Más két lovarról sem tudta megmondani, hogy hol vannak.

Tíz óraker száltnak megint vízre s a rémületek jelenetei közé. Jól fogott, hogy ez este s ez éjjel hajóssaim majd mind gajdosok voltak, józanon bajosan mertek volna oly helyekre menni, honnan kellett gyakran a szerencsétleneket kihozni. A szük Sip-, Fűzfa-, Kis- és Nagy-Diófa-, Kis- és Nagy-Kereszt-, Nyári-, Kis-Mező- s Aká-czi-utczákon bolyogtam ez éjjel. A haladást gátló akadályok mindinkább szaporodtak s ezért, ne hogy a távolabb levő nyomorultaktól egészen elzárassam, előbb a legtávolabbi jajok felé törtünk s így a közelebb esedklők mellett igralom nélkül el kellett mennünk; de ama távollevőknek is többnyire csak részeit lehetett elhozni, a végveszély felelmi közt hátramaradóknak gyakran becsületszavamat adtam, hogy semmi el nem távozthat hozzájuk visszatérésemről, s ez adott szó lehetlenné tette visszatérő utamban másokra s a legmegszorultabakra is hallgatni. Oly szerencsés voltam (hála érte a mennyek urának), hogy sem kiknek ily ígéretet tettem, sem másoknál, kiket a romok tetején vagy düledező fedeleken voltam kénytelen hagyni, egyszer is későn nem jöttem s rendre mind kimenthettem; többször megtörtént ellenben, hogy házak és fedelek, honnan öregeket, asszonyokat, gyermekeket és csecsemőket szedtünk le, alig távoztunk velük egy-két száz lépés- vagy ölnyire, rémítő robajjal zuhantak az egy, sőt helyenként két ólesnél is mélyebb hullámba.

Éjfélt után a hold, habár sűrű fellegeken keresztül is, elevenítette az éj sötéttségét, mégis mennyt nem adtam volna egy fáklýáért; csakugyan szerencsémre volt egy lámpásom s egy templomi nagy viasz-gyertyám. Öt óra tájban megint Teichgrábernek adtam hajómat által, hogy azzal visszajövetelem dolgozom; gyermekeimet indultam keresni s Bártfayékat, éreztem, hogy szabad s illő szívem ezen vágyát most már teljesítenem. Az Országúton s Hatvani-utczán még találtam szárazat s csak helyenként kellett gázolni. Helmezyhez mentem s töle megtudtam, hogy a gyermekek s Bártfayék nem nála, hanem Károlyi György belső házában vannak. A Kolbacher-utca szögletén már sok vizet s egy üres ladikot találtam, épen birtokába akartam magam tenni, midőn birtokosai, vagy a kik magokat ezuttal azzá tették, jöttek; ezek a Kalap- és Leopold-utca felé kerülve a Károlyi-házhoz vittek. Bosszúsággal kellett néhány üres hajót heverni látnom, míg a külvárosokban azokkal annyit ember életet lehetett volna megmenteni, de még nagyobb bosszúságom volt, midőn a György háza előtt egy készteglő hajót találtam, melyet ő egész este és éjjel ott tartott. Nyiltan megmondtam neki, hogy ezt tenni most nem szabad s hogy minden percz egy-egy elvesztett étellel bélyegez ily önség szülte tettet. Hájóssait elküldöttem a jöttömben talált hajók valamelyikének elhozatalára; neki szóltam, hogy az övét emberei közül lássa el evezőkkel s menjünk dologra, feleségét pedig majd reggel vigye Budára, mert a víz untalan nőtt s már a belvárosi házak is ropogni s hasadozni kezdettek.

„Embereim — ugymond — alusznak.” E hideg vér, vagy inkább tehetetlen légség meglepett; végre mégis két kocsi és kertésze találkozott. Míg az elküldött hajóssok megtértek, gyermekeim ölésére siettem, őket frissen s jó szobában találtam, Rózsit minden félelem nélkül. Szegény Tánzerék sokat szenvedtek: terhes beteg fiukat előbb az én szállásomra s onnan hajón ide költöztetni s minden vagyonkájukat víz alatt tudni, keserves helyzetbe tette. Megjövén a hajónk, két hajóval utnak indul-

tunk. Megint a magam helyén s teljes erőben éreztem magam. Mindezen rémítő jelenetek közt, melyeknek eddig a hullámok tetején közepette voltam, számtalan keservet és gyötrelmet, de sok édest és mennyeit éreztem; általában pedig meg kell vallanom, így veszélytől és borzalmaktól körülvéve éreztem, miszerint ily helyzet s ily munkásság elemem. Fejemet tisztásként fontolónak, véremet nyugodtabban folyónak s inamat erősebbnek talán soha sem éreztem. Károlyival a Stáció-utczán mentünk le, néhány útczát bejártunk, itt már kevés embert találtunk, mégis meglehetősen teher menekvőkkel értünk az Ötpacsirta- és Sándor-utczán keresztül az Országút meg víztől ment részére. Itt a muzeumon jóval felül Károlyi is kiszállott, feleségéhez sietvén.

Ez alatt már megvirradt, s a felkelő nap e szomorú reggelen (15-ik esütörtökön) egy tengerre s ezreknek abba temetett vagyonára és romtömegre terjesztette halvány sugarait. Hol még 24 óra előtt munkás polgárok, boldog családok köszöntöttek éledő feltünését, ott most a szélesen terjedt hullámsíri felett siri csend függött, mit csak a gyéren még álló házak zuhanása s imitt-amott hangzó segítség-kíáltás szakított olykor meg. Butorok usztak a romok közt, s mindennemű portékák, sok véres verejtéknek gyümölcsei s azok közt vízbe fult lovak és marhák. Tükrök, család képek, zongorák, ágyak, ágyművek, bölesők, gerendák, ládák, kapuk, czifra ruhák, kalapok, fegyverek, borzasztó vegyületben lebegtek a vízen vagy függtek a düledékeken, mint a bősziút elem kegyetlen szélszélyének játéka, s mind ezeknek tulajdonsaik vagy a romok közé temetve, vagy inségök és veszteségök marczangoló érzésére megmenve. Számtalan kutyák ordítottak a tóduló árból még kinyuló fedeltöredékeken vagy deszkákon keresve menedéket. Láttam egy szép nagy ebet egy összeroskadat fedél tetejére hozott házi butorok és portékák mellett; már csak ő s a holmik egy része volt víztől ment; közel evezvén el, hívtuk hajónkra, de ura vagyonát védve s morogva maradt helyén.

Mind ma, mind a mult éjjel legborzasztóbb volt az, hogy sok ház előtt kellett elmenni, melynek kapuján a szinte boltozatjáig emelkedett víz miatt bevezni nem lehetett s az épület hátulso részéből harsogó kiáltásokat hallani kellett, a nélkül, hogy a szerencsétleneken segíteni lehessen. Az Üllői-utca menve s onnan balra a Serfőző-utczán be, a József-városot majdnem egészen letarolva találtam, meg sokat találtunk utolsó inség és veszély közt küzködve s több izben vitünk megmentetteket a Ludoviceumhoz.

A számtalan lelket rázó jeleneti közül ezen gyászos másfél napnak, soha sem fogok egyet, a Prater-utczában, elfeledni. Egy leroskadat fedél lebegett pár töredékeny fán megakadva a legalább másfél öles víz felett s ezen minden pillanatban lezuhanandó fedél tetején mintegy harmincz kétségbeesett, ezekhez néhány ölnyire egy emeleset háznak első fala még állott s azon első falhoz egy fatornác volt ragasztva, mely minden perczben roskadni készült harmincz személynél többől álló terhe alatt. Hájóssaim harmincznél több alig fért. Mit tenni, melyiken segíteni előbb? Az asszonyokat csecsemőkkel, gyermekekkel s öregeket egybe szedtem mindkét helyről. Midőn ezekkel sietve el akartam evezni, mentől előbb visszatérendő, terhe alatt mélyebbre süllyedt hajóm megakadt azon kertben, mely felett üresen a ház udvarába bementünk; tovább kellett fel óránál kilöndönnünk s szüntelen a bizonyos veszélyben lebegők kiáltás közt, s hallván és látván a halál félelmével küzdők verejtékező gyötrelmét, végre mi is verejtékező kiszabadítottuk hajónkat. Szeren-

csére utunkban egy hajót találtunk, mely kéresemre a hátramaradottak szabadítására sietett.

Midőn megmentetteimmel a Ludoviceumhoz értem (az Üllői-uton fekvő utolsó fogadónál tetük az embereket szárazra), öt ember támadott meg azon állítással, hogy a hajó övék. Igyekeztem ígéretekkel reá bírni, hogy velem tovább evezzenek a munkánkat folytassuk, de mind hiában, nekik vagyonukat, portékáikat s lovaikat kell — mondák — megmenteni. Verekedést kezdeni nem akartam, az öt megtámadót többen is pártolták s így kénytelen voltam kiszállni s vesztelen, midőn még oly sokat tehettem volna. Ekkor Kelemen* is velem volt. Felőlők ma reggelig semmit sem tudtam. 8 óra tájban Kiss Károlyt** láttam az országoti kiszállónál s töle érttem, hogy Kelemen még az összehasadt és roskadással fenyegető „Két oroszán” vendégfogadóban van, oda eveztem s az első emeletből levettük.

Hajó nélkül maradván, darab ideig a szörnyű néptömeg közé szorulva álltam, — kínos helyzetben, mert mi lehet kínosabb, mint a legüdvösségesebb munkától ily módon lenni elzárva? Kértem, ígertem, de hajót nem kaphattam.

A pusztulás mindezen rémítő óráiban sok becsületes ember volt, ki fáradságát s veszélyt nem kerülve mentette az embereket, de sok gonosz lelkű is találkozott, ki a kétségbeesők esedkléseire nem hallgatva, alacsony kapzsóságának hódolt s csak roppant fizetésért segített a tehetősebbeken és találkoztak számos zsványok, kik deszka- és egyéb töredékekből talpakat alkotván össze, a szerencsétlenek vagyonát rablották. — Míg a Ludoviceum táján kellett vesztelenem, láttam ily zsványokat zsákmányukkal érkezni, a birtokosok messziről megismerték tulajdonukat s elibök siettek, de még amazok állottak fellebb s a szegény kárvallottak köszöntek, hogy verést nem kaptak. A közzavarban senki sem fogta vagy foghatta pártjokat.

Jött egy hajó 50 mázsa húst a városba viendő, ezzel akartam bemenni, de soká piszmogott. Azonban Pechy Ferencz érkezett Bedekovicssal ezek behoztak. Soha sem hittem, hogy még Pechynek valami hasznát vegyem. Pechyről meg kell vallani, hogy becsülettel viselte magát s a veszély alkalmával sokakon segített. A Széna-piacra érven, egy nyitva levő boltnál s mézsárszéknel ők húst és kenyeret vettek s azt az öreg Bedekovicnének és Iriz Bornemisszának vittük. Ezzel ők letettek a Károlyi-háznál. Bártfayékat épen Budára indulóban s ebédjük végénél találtam. Farkaséssal láttam az eveshez s a homeopáthiát félre téve, bort ittam. Ily alkalommal s ily munka mellett jó, talán szükséges is a bor.

A Károlyi-házba néhány száz menekvő vette magát. Hajóm már nem levén s darabig nem is kaphatván, a házhoz szorultakat igyekeztem birtorítani; számokra húst és kenyeret vittem. Walther, a Károlyiék levéltárnoka, a levéltárért sopánkodott, mely roskadó szállásán maradt; tanácsomra 40 frt pénzen fogadott egy ladikot, mely azon rövid utat 3-szor megtegye. Az irások felrakására nem tudtuk a Károlyi sok drága kenyérvetői közül senkit is kapni s mikor idege nek által felrakva a ladik megérkezett, emberei cigárjórókat szíva vesztig nézték s midőn rájuk kiáltottam, beljebb vonultak és tovább dohányoztak. György már átment volt Budára. Azonban a víz untalan nőtt s vele nőtt a menekedettek rémulése; ezen épületben is hasadékok mutatkoztak, kivált azon részén, hol Tánzerék s gyermekim voltak. Ezekkel lenni is kötelességemnek ismertem, de kötelességemnek újra segíteni és menteni menni.

* Wesselenyi jószágigazgatója.

** Wesselenyi ügyvédje és jogtanácsosa.

Ujra hajót kapván, megint a hullámon voltam s tárgyalabbnak éreztem keblemet. *Wartensleben* felesége s leányai könyörögtek, mennék az öreg után; ezt elhozta s hoztam másokat is, többek közt *Boronkay* asszessor fiait. Este felé a víz már akkora volt, hogy a György házának kapuja közt hajóval a fő grádiekhoz lehetett bevezetni. Épen megmentettekkel érkeztem be, midőn egy talpon hoztak egy szegény asszonyt, ki azelőtt alig egy pár órával szült; a talp széles lévén, nem fordulhatott a grádiekhoz, övig kellett a vízbe menni a szegény asszony kiemelésére; midőn pamlagjánál fogva egyfelől emeltem s vittem, ijedtében úgy megfogta karomat, hogy mind az öt ujját meglátszott. A szegény asszonynak gyermeke sehol sem volt s azt csak másnap hozták el ösmérősei, kik magukkal elvitték volt.

Az éjjeli és mai feszült munka, ázás, fáradtság, sebek és ütések pihenni kényszerítettek. Dr. Hermann szobájában levetkeztem s kevésre le-

mal helyettesítése, a tömérdek intézet és testület gyülesein való elnökösködés, melyeknek élén áll, s az állásával járó egyéb elfoglaltságok annyira igénybe veszik idejét, mint alig egy oly uralkodót, kinek már korona van a fején: mégis majdnem minden második-harmadik esztendőben szakít annyit, hogy néhány napot, néha heteket is hazánkban tölthessen, hol a főúri társaságokban nem rendkívül szívélyesen látott vendég gyanánt, hanem valósággal egész otthonosan találja magát.

Ez idén is, midőn felséges urunk, a király, egy magyar honvédszázad tulajdonosi jogával ajándékozta meg Anglia leendő királyát, örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy a kitüntetés személyesen köszönje meg, együtt jött le hazánkba a királyi honvédszázadok s a belvári és tápió-völgyi manővereken új huszárezredének egyenruhájában, lóháton mind végig részt vett a király oldalán, noha ő a saját

lok, melyek indiai utazásom alatt Radoputana lovagias népeknél annyira elragadtak, csak hogy itt ezekhez a keleti jellemvonásokhoz még a nyugati műveltségnek is több mint egy fényes mozzanata is járul, melyek az idegent annál inkább lebilincselik.

S hogy ő fensége nem csak udvariasságból, nem csupán a vendégszeretet viszonzásaképpen nyilatkozik így, hanem valóban így is érez s ez érzelmét megőrizni számunkra, mikor nincs is a mi körünkben, arról sokat tudnánk mondani a londoni magyarok. Magas állásának kivált Angliában fölülte szigorú etikette-szabályai sem korlátozhatták abban, hogy egy tisztán magyar jellegű ünnepély alkalmával megjelenjen Duka Tivadar, Londonban lakó hazánkfia házában, a mit pedig a trónörökös más egyszerű magánházzal nem igen szokott megtenni. Hogy a magyar cigányok a herceg st.-jamesi és sandringhami palotájában igen gyakran hangoztatják

született szónokok közé s nem egy nehézséget kellett leküzdenie, míg azzá képezte magát. Mikor első alkalommal beszélt nyilvánosan, még nagyon fiatal volt, akadozva beszélt és olyan formán tetszett, mint ha alig várná, hogy leülhessen. De kitaró gyakorlatának, komoly igyekezetének sikerült tulenni magát a kezdet nehézségein s ma a beszédnek annyira ura, s a kifejezéseknek oly gazdag tárháza áll rendelkezésére, mint kevésnek.

Tizenhat éve immár annak, hogy a herceg súlyos betegségben ment keresztül, melynek kevés híja, hogy áldozatul nem esett. 1872 őszén tért vissza a herceg németországi utjából, s már megérkezésekor látszott, hogy nincs egészen jól. Azt hitték, hogy az utazás merítette ki, s csak kevesen tudták, hogy mielőtt Frankfurtba érkezett volna, harmadmagával incognito meglátogatta a sedani és metzi csatateréket, s különféle kellemetlenségek után, melyek ez utjában érték s szervezetét erős próbára tették, kénytelen volt az éjet egy, a csatater közepén fekvő helység dögvészes levegőjében tölteni, mely hónapokon át tele volt sebesült katonákkal.

eddigelő igen gyakori eset volt, s azóta nagy haladást lehet észlelni az angol katonaviselet egyöntettségében.

«Ich diene» — ez a walesi herceg jelszava és valóban nem választhatott volna jobbat magának, mely sokoldalú elfoglaltságát jobban kifejezné. Minden évben hónapokkal előre le van már foglalva idejének nagy része mindenféle ünnepélyes alkalmakra, társadalmi és tudományos mozgalmakra, melyeknél az ő neve rendszeresen a biztos sikert jelenti. Még inkább elfoglalják a kiterjedt levelezések, melyeket folytatni kénytelen. Ő elmondhatja magáról: «Princeps sum, at non supra grammaticam.» Különösen állandó ezéltáblája a herceg mindenemű alkalmatlankodó és kéréseinek, feltalálók és kérégetők részéről, mely leveleknek megrostálása sok gondot ad titkárnak. Ha mindazokat, a kik bajukban hozzá fordulnak, ki kellene elégitenie, még az ő tekintélyes jövedelme sem volna elég erre, pedig a parlament által részére évenként megszavazott összeg 400,000 forint, a mihez járul még a cornwalli hercegség jövedelme is, a mi körülbelül 600,000 frt. — tehát mindössze

lommal teljes díszben trónra ül, s Anglia nagyjai és a külországok követei, 3—400 fényes nagyúr, egyenkint elvonulnak előtte s mialatt a ceremónia-mesterek hangosan kiáltják az elvonuló nevét, ez meghajtja magát a trónon gálában ülő trónörökös előtt.

Nemzeti nagy ünnepeken, intézetek megnyitásán, nyilvános épületek alapkövetésénél s más oly alkalmaknál, melyek az uralkodó jelenlétében szoktak végre menni, szintén nem hiányozhatik. Mindezekben fejedelmi méltósággal képviseli királyi anyját s ilyenkor alig hinné el valaki, mily nyájas és bizalomkeltő modorú, a mellett mily egyszerű és természetes magaviseletű emberré tud válni, a mikor társaságba vagy a nép közé kerül.

Rendkívüli emlékező tehetsége arra képesíti, hogy esztendők múlva is fölismerje, a kivel egyszer valami dolga volt. Érdekes példája fordult elő ennek most legközelebb is, a herceg itt tartózkodásakor.

Egy Pichler nevű hazánkfia, aradi polgár, negyven évig lakott Angliában Londonban, hol a «Polytechnikum» nevű mulatóhelynek gépész-

GYERMEK-ARCKÉP. TORNAI GYULÁTÓL.

HOLLÁN ERNŐ ARCKÉPE. ROSKOVICS IGNÁCZTÓL.

FÉRFI-ARCKÉP. TORNAI GYULÁTÓL.

MULANDÓSÁG. BURGER LAJOSTÓL.

CSÁRDÁS. GREGUSS IMRÉTÓL.

A MŰCSARNOK ÉPÍTÉSÉRŐL.

dőltem, a lankadság erőt vett s elaludtam. Miután vagy egy óra múlva felkeltem, nem tudtam már hajót kapni, bármennyire kértem, bármit ígértem, az ablak alatt elevezők közül egy sem állott meg, s így kínos munkátlanság közt kellett a református templom s a Czukor-utca felől a segélykiáltásokat hallani.

Éjjel érte el a víz magassága legnagyobb fokát; a fő gradusok negyedik fokáig jött. Ekkor 29 láb 7 hüvelyk s 5 linea volt a Duna legalsó állása felett. (Folyt. köv.)

A WALESI HERCZEGRŐL.

Nem hiszszük, hogy tuloznánk, a midőn azt állítjuk, hogy nincs Európa fejedelmei és fejedelmi sarjai között egy sem, a ki több érdeklődéssel s melegebb rokonszenvvel viseltetnék hazánk népe iránt, mint Albert Eduard walesi herceg, Anglia trónörököse. Daczára, hogy a szertartásos reprezentációktól jóformán teljesen visszavonult királyi anyjának minden ünnepesebb alkalom-

hazájában minden inkább, mint katoná. Sőt midőn az őszi nagy hadgyakorlatoknak vége lett, Miskolcon állomásozó huszárezredéhez is ellátogatott, bemutatatta magának harci képességét s rendkívül jól találta magát a magyar honvédtisztek között.

Hazánkhoz és a magyar nemzethez való jó indulatának meleg szavakban is többször adott kifejezést. Hogy a budapesti uri kaszinóban, melynek nagy termét az ő általa ajándékozott saját életnagyságu arcképe díszíti s a hol ilyenkor összegyűl tiszteletére az egész főúri társaság, legközelebb elmondott pohárvöszöntőjét, melyben ez országot, népét és királyát változatlan nagyrabecsüléséről biztosítja, ne is említsük, főlegittünk itt egy régi magyar ismerőséhez beszélgetés közt intézett szavait. «Tudja az ég, — mondá Anglia trónörököse, — hogy miért vonzódom én annyira Magyarországhoz. Mindenkor örömmel jövök ide s csak nehéz szívvel tudok eltávozni. Daczára, hogy a magyar nemzetben sok olyan szép tulajdonságot talál-

nemzeti zenénket, az eléggé ismeretes dolog. De tán kevésbé ismeretes az a többször is halgatott nyilatkozata, mennyire szeretne magyarul tudni, ha e nyelv megtanulásának nehézségei nem állnának oly fordított arányban azzal az idővel, a mely neki saját óhaját betöltésére engedve van.

Különb a herceg nyelvismerete eléggé kiterjedt. Igen szépen beszél francziául, minden idegen hangsúlyozás nélkül, tökéletesen beszél németül, mintha csak Észak-Németországban született volna, sőt még egy keveset indusul is beszél, az uralkodó «urdu» (hivatalos) nyelvjárás szerint. Anyanyelvén pedig kitűnő szónok is, s e tulajdonságával mindenkit meggyőz arról, hogy a királynő személyének képviselőre keresve sem lehetne alkalmasabb egyéniséget találni a walesi hercegnél.

Kevés ember van Angliában, ki oly jó beszédet tudna tartani, mint az angol trónörököse. Hangja rendkívül átható, tiszta, kellemes, s előadása egyszerű és méltóságteljes. Ez azonban nem mindig volt így; a herceg nem tartozik a

született szónokok közé s nem egy nehézséget kellett leküzdenie, míg azzá képezte magát. Mikor első alkalommal beszélt nyilvánosan, még nagyon fiatal volt, akadozva beszélt és olyan formán tetszett, mint ha alig várná, hogy leülhessen. De kitaró gyakorlatának, komoly igyekezetének sikerült tulenni magát a kezdet nehézségein s ma a beszédnek annyira ura, s a kifejezéseknek oly gazdag tárháza áll rendelkezésére, mint kevésnek.

Tizenhat éve immár annak, hogy a herceg súlyos betegségben ment keresztül, melynek kevés híja, hogy áldozatul nem esett. 1872 őszén tért vissza a herceg németországi utjából, s már megérkezésekor látszott, hogy nincs egészen jól. Azt hitték, hogy az utazás merítette ki, s csak kevesen tudták, hogy mielőtt Frankfurtba érkezett volna, harmadmagával incognito meglátogatta a sedani és metzi csatateréket, s különféle kellemetlenségek után, melyek ez utjában érték s szervezetét erős próbára tették, kénytelen volt az éjet egy, a csatater közepén fekvő helység dögvészes levegőjében tölteni, mely hónapokon át tele volt sebesült katonákkal.

A mint a walesi hercegnő szokta a bemutatásokat fogadni a királynő nevében, úgy a walesi hercegre is újabb az a kötelesség hárul a nyilvánosságtól visszavonult anyja után, hogy kihallgatásokat adjon a St.-James palotában. Ily esetekben a herceg figyelmét a legkisebb szabálytalanság sem kerüli el az egyenruhákon vagy udvari díszöltözeten, a mi különösen

egy kerek millió. Nem csoda, ha a herceg már két ízben fel akarta cserélni pályáját a tényleges katonai szolgálattal, de mindannyiszor állami tekintetek gátolták ez óhajának teljesülését.

Meg kell tehát maradnia abban az állásban, melyet Anglia közszelleme a trónörököshöz és a korona leendő viselőjéhez legméltóbbnak tekint. Attól az embertől, a ki egykor 326 millió embernek lesz az uralkodója, a kit 260 millió indus, 32 millió angol, 10—12 millió kanadai, 5—6 millió ausztráliai s más szigetlakos nevezend majd fejedelmének, megvárják, hogy a mig ez a pillanat megérkezik, használja föl az időt a földteke minden részeiben elszórt birtokainak és népeinek megismerésére. Azért nincs is ma uralkodó, a ki annyi földet utazott volna be, mint az angol trónörökös. Bejárta nemcsak egész Európát, hanem Indiát, Amerikát, Ausztráliát s Afrikának északi részeit, ugy hogy e tekintetben bármely hivatásszerű világ-utazóval is fölvehetné a keztyűt.

S e mellett otthon is kell lennie. A királynő aggkora mind több és több kötelességet ró reá, melyek meg azt követelik tőle, hogy otthon legyen. Minden évben legalább négy-hat nyilvános fogadást, ugynevezett levee-t tart, mely alka-

mestere volt. Ugy huszonöt évvel ez előtt a herceg is meglátogatta e helyet, akkor még kis gyermekeivel, a kik nagy érdeklődéssel kísérték Pichler mutatványát, a mint egy buvár-harang alatt eleven egereket bocsátott a víz alá s fölülte örültek, mikor a virgoncz kis állatokat oda lenn a víz alatt futkosni látták. Pichler azóta hazajött s felhasználva a walesi herceg itt tartózkodását, fölutazott a fővárosba, hogy neki hódolatát bemutassa. Az «Angol királynő» szálló folyosóján találkozott vele, s bemutatta magát: «En vagyok az, királyi fenség, a ki a fenséges hercegeket kicsi korukban az egerekkel mulattattam.» — «Ah, — mondá a herceg, — a Polytechnikumban, ugy-e bár? Jól emlékszem reá.» S szívélyesen megrázta az egyszerű ember kezét.

EGY DARAB KELET MAGYARORSZAGON.

Salamon Ferencnek «Török hódoltság Magyarországon» című híres könyvével ellentétben, az Orsovától félórnyira a Duna közepén fekvő Adakaleh kis szigetét «Magyar hódoltságának Törökországon» lehetne nevezni, ha ugyan e sziget

s legtitkosabb tanácskozásait kilestem. Akármilyen legyenek is, remélem, nem tart tapasztalatlan gyerekeknek.

«Nem» — feleltem könnyed felfogása által derűsebbre hangolva. «Pedig talán jobb volna öre nézve, ha kissé inkább az volna. De mint párisi levelezőt semmiképen sem alkalmazhatnók s legkevésbé az ön által ajánlott feltételek mellett. De ha sikerül is önnek alkalmazást találnom, bírja-e eléggé az angol nyelvet, hogy könnyűséggel írhasson rajta?»

«Ugy látom, ön hajlandó hazai scepticismusát teljes mértékben alkalmazni velem szemben. De rám nézve sohasem létezett semmi, a mire képes ne lettem volna. Természetesen egyelőre tán rá leszek szorulva az ön korrekturájára, de merem állítani, hogy néhány hó múlva már saját lábaimon is megállhatok.»

Még egy kis ideig tartó beszélgetés után abban állapodtunk meg, hogy megteszem érdekében a mit lehet, s miután még látogatást tettünk a zálogház-tulajdonosnál, kinél Dannevig «méltóságát» deponálta, azzal váltunk el, hogy ebédnél újra találkozzunk. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* **Állatbarátság.** Érdekes észleleteket tettek mostanában a tropikus tengeri rózsák vagy anemónák s apróbb halak közt létező viszonyról. A tengeri rózsá hosszú tapogató szálai között rendszeren 2-4 apró, 5 centiméternyi hosszú, a Trachichthys fajhoz tartozó halak uszkálnak, a tapogató szálak csalan-szerveiben találva fel védelmüket a ragadozó halak ellen s ettől a védett helytől messze nem is mernek eltávozni. Védőjüknél azonban nagyon hálásak, mert uszájuk által felkavarják a vizet s e mellett a tengeri rózsá eledelét is megrágják, mielőtt ez azt elnyelné.

* **A Goethe-társaság** minden haszontalanságra kiterjedő kutatásait már maguk a németek is megcsodálják. Közélebb egy Löper nevezetű tudós nagy kutatások alapján hosszabb tanulmányban bizonyította be azt a fontos dolgot, hogy az a paraszt fickó, kivel Goethe Sesenheimban ruhát cserélt, Klein György volt, ki később Drusenheimban halt meg, mint erdősz. Egy másik nagy tudós pedig a «Hermann és Dorothea» egyik pontjának magyarázatánl kimutatta, hogy Thüringiában csakugyan van oly város, hol a piacon a koresma és gyógyszertár egymás mellett vannak s hogy a koresmáros háló-kabátja vonatkozásban állott Goethe nagyatyjának háló-kabátjához.

* **Az antimont** már a régi assyrok is ismerték s alkalmazták edények és dísz tárgyak készítésénél. Nemrég egy régi babilonai leletben többek közt tiszta antimontból készült edényt is találtak, mely igen régi, valószínűleg történelem előtti korból való.

* **A morfiun-evés** veszélyesen terjed Párisban. Némely körökben már uri divatnak tartják s külön szívtartó alakú dobozban folyvást magukkal hordják ezt a mérget.

* **A legdrágább zongora** Marquand newyorki milliomos tulajdona. A zongorát Londonban készít-

tette 46,000 dollár (mintegy 13,000 forint) költségen. Különösen az okozza mesés drágaságát, hogy a híres festő, Alma Tadema festményekkel díszítette.

* **Szakácsművészeti kiállítás** lesz decemberben Brüsszelben a Hotel Central birtokosa, Cordemant kezdeményezésére. A kiállítás alkalmából a brüsszeli két pinczer-egylet pályaversenyt tart a feltalálás, asztalberendezés stb. művészetéből.

* **Romulus templomának** óriási márvány talapatát fedezték fel nem rég a Quirinálón; a kutatásokat tovább folytatják.

* **Az Eiffel-torony** sötét piros színű lesz; többféle színnel tettek kísérletet, s ezt találták legalkal-

ALBERT EDUARD WALESI HERCZEG, ANGOL TRÓNÖRÖKÖS. Fénykép után.

masabbnak, melynél különösen naplementekor a torony csúcsa nagyon pompásan fog feltűnni. Jelenleg ez óriási torony már 462 láb magas; a munkásoknak 25 percze van szükségük, hogy e magasságra feljuthassanak.

* **A Niagara-zuhatót** átúsztá egy Percy Károly nevű ember Torontóból. Csolnakkal ment belé, de az csakhamar felfordult s Percynek uszással kelle menekülni. Súlyos sebeket kapott a sziklákhöz ütődve, de remélhetőleg felgyógyul.

* **A régi művészek** műveiből, a mennyit csak lehet, összevásárolnak az amerikai Croesusok. Mondják, hogy már is több mint 600 teljesen hiteles régi kép van az Egyesült-Államok magán képtáraiban.

* **A szappanfogyasztás** Kínában az utóbbi évben 30 százalékkal, az utolsó 5 év alatt pedig 133-mal emelkedett. Most a partvidéki városokban már a köznépnél is kezd elterjedni a tisztaság, holott azelőtt még a mosdás is ritkaság volt náluk.

* **Két ritka bibliát** szerzett közelebb a brit muzeum könyvtára. Az egyik georgiai nyelvű, Moszkvában 1743-ban nyomatták Bakar herceg, Vachtang király fiának költségén, ez az egyetlen georgiai fordítása a bibliának s csak 20 példány van belőle a többi Moszkva égésénél 1812-ben elpusztult. A másik biblia az egyetlen ormény nyelvű fordítás, mely 1666-ban Amsterdamban jelent meg számos metszettel.

* **Fejedelmek** cipőből álló gyűjteményét hagyományozott Drezda városának a nemrég elhunyt Block János udvari tanácsos. Ebben a sajátos gyűjteményben van egy pár fehér szatin-bőrből készült aranyozott cipő, melyet I. Napoleon koronázása napján hordott, továbbá ugyancsak Napoleonnak azon cipője, melyet a drezdai csata napján (1813 ápril 27-én) viselt; van továbbá Mária Terézia egy pár magas sarku cipője, Murat nagy utazó csizmája s Kant Emanuel cipője.

* **Füty a színházban.** Párisban a XVII-ik század közepén keletkezett a kifütyülés divatja. Egy rossz darab előadásakor nagy lármá támadt s mivel a rendezőség nem figyelmeztetett rá, egyik ravasz hallgató fütyentett, tudván, hogy a színpadon a gépésznek ezzel adják a jelt a függöny lebecsítésára. A gépész csakugyan a rendező fütyét vélte hallani s lebecsította a függönnyt. A közönség nevetett, tapsolt s a füty a színházakban azóta otthonossá lett.

* **Izléstelen csoda.** Bindrabun indiai város mellett egy ismeretlen ember kutba esett s a lakosok, hogy egyszerűen intézzék a dolgot, a holttestet bennhagyták s a kutat befalazták. Nem sokára egy vándorló szent jött ide s megdölvé a kutat, annak vizét gyógyító hatással ruházta fel. Alkálólóg sok beteg meg is gyógyult s a kik nem gyógyultak meg, szokat hitetleneknek tartják.

* **A francia díszítések** a XVII és XVIII-ik századbeli izlésben most rendkívül keresettek. Párisban nem rég egy XIV. Lajos korából való ezüst csésze 4496 frankon kelt el, egy diván s négy karos szék, melynek himzését a St.-Cyri zárda némas hölgyei készítették, 5600 frankba került s két egyszerű gobelin régi himnuszokkal 3400 frankba.

* **Ötvenezer postagalambot** fognak feleszteni Párisban a világkiállításra a látogatók mulattatására.

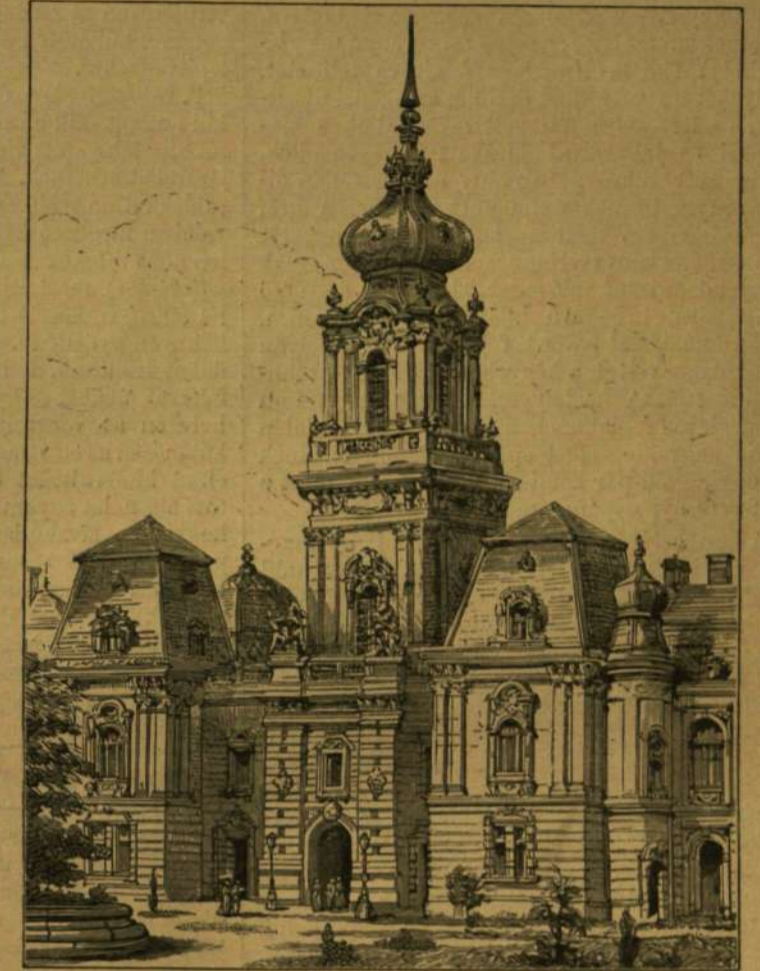
* **A meghalt német császárok** szobrai sajátos módon helyezték el a berlini királyi palota homlokzatán. Vilmos császár Jupiter, Augustusza császár Juno, Frigyes császár Mars s neje, Viktória Minerva alakjában vannak megörökítve.

* **Kolumbusz Kristóf** művei most fognak megjelenni első ízben. Az olasz kormány adja ki Amerika felfedezésének 400-as évfordulója alkalmával s egyúttal gondoskodik oly jegyzékről is, mely a Kolumbuszról s felfedezéséről irt műveket felsorolja.

* **Nyavalyatorés** ellen a párisi köznépbabonából a beteg fején galambot öl meg, hogy annak lehelő vére gyógyítsa meg a beteget. Ez a babona annyira elterjedt, hogy a központi árucsergekben egy kőnaponként 10-12 galambot ad el tisztán ily célra.

A WALESI HERCZEG SZÁLLÁSA A KESZTHELYI KASTÉLYBAN.

A KESZTHELYI ÚJ KASTÉLY.

A WALESI HERCZEG KESZTHELYEN.

Magyarország főurai hagyományos vendégszeretők egész fényét vetelkedve fejtették ki, hogy a walesi herceg hazánkban időzését ez évben is kellemes emléküvé tegyék. Mint tudjuk, az angol trónörökös már hetek óta tartózkodik hazánkban, egymásután fordulva meg Belovárott, Gödöllőn, Budapesten, Miskolcon és Keszthelyen. Utóbbi helyre, mint gr. Festetics Tasziló vendége, mult hó 16-án ment Gödöllőről s 21-éig bezárólag öt napot töltött ott a legfestelenebb társaságban s felváltva szarvasokra, vízi vadakra, foglyra vadászva. Ez alkalommal nyitotta meg

először teljes díszben termeit a keszthelyi új kastély is, mely 1883-ban kezdett épülni s csak tavaly késő ősszel lett teljesen kész.

A pompás nagyúri kastély, melyhez fogható alig van ez idő szerint Magyarországon, közel két millióba került, daczára, hogy a fuvart a grófi uradalmak teljesítették s a több milliónyi téglá is házilag égettetett. De ha meggondoljuk, hogy e teljes modern komforttal berendezett hatalmas épület külön gázgyárral és nagyszerű vízvezetékkel bír s lakosztályai pazar fényvel vannak berendezve, nincs mit csodálkoznunk e nagy összegben.

Csak száraz leírása is a fejedelmi pompának,

melyet itt a grófi tulajdonos kifejtett, lapokat venne igénybe. Remek magyar műv. vasrácsos kapuzat vezet a félkör alakú előkertbe, melyet a nagy kiterjedésű kastély három oldalról fog át, mögötte 100 hold nagyságu angolkerttel. Az ablakok koronázatait a vadászat, halászat, gazdaság és hadi élet jelképei díszítik, az emelet balkonját két hatalmas karyatid tartja, az udvar fő díszje pedig két óriási lószelídítő-csoport, négy darab, egyenként 200 métermázsá súlyú kőből faragva, melyeknek Keszthelyre szállítása 15 kilométer hosszú uton egy álló hetet vett igénybe, bár 18 pár erős ökrö vontatta.

A kastély belseje is a pazar fény és előkelő

AFRIKAI RABSZOLGA-KARAVÁN. — BETEG RABSZOLGÁK LEÖLDÖZÉSE A RABSZOLGAKERESKEDŐK ÁLTAL.

egyszerűség kellemes vegyületét mutatja. Pom-pás tölgyfalépesők, drága szőnyeggel borítva, vezettek az emeletre; gazdag faragványú tölgyfa-burkolat fűdi a lépcsőház falait és tetőzetét, melyeket a gróf család őseinek arcképei díszítnek, s a termekben faragott fakandallók s mahagoni és juharfával kirakott parket-padlók, aranyozott tükrök, márvány és porcellán-díszítmények tűnnek mindenütt szembe. A gróf dolgozó-szobája mellett kétemeletes könyvtár 35,000 kötet könyvvel tanuskodik a tulajdonosnak az irodalom iránt való érdeklődéséről, s a grófnő lakosztálya, gyönyörű kilátással a Balatonra, vörös damasztal bevont falával s ugyanolyan ablakfüggönyeivel, a kényelem és izlés netovábbját mutatja. A kastély földszintjét nagyszámú vendéglakás foglalja el, a park északi oldalán pedig nagy költséggel épített istállók területnek el, úgy a gróf pár kocsi- és vadászlovak, mint a gróf versenypáripái számára.

A keszthelyi kastély lényegében új, de magyarázat mégis a régi kastély képezi, mely a gróf tulajdonos család öröksége. A monumentális épület terve Rumpelmayer-től ered, s egy részét ő is építette, de három évvel ezelőtt bekövetkezett halála után Haas és Pashkis bécsi építészek folytatták és fejezték be. A gyönyörű park és kertek az angol Milner alkotásai s az angol tájképi stílyben vannak tartva, de némely részei formailag modorban vannak kivéve, pavilonokkal, kápolnákkal, tavakkal, vízcsékekkel és szökőkutakkal, melyekhez a víz öt kilométer távolságból jő. Hogy a Balatonra való kilátás biztossá tartsa, nem kevesebb mint 34 házat, egy kis templomot és egy temetőt kelle lerombolni, de a kilátás meg is jutalmazza ezt az áldozatot, mert messze távolával és a körültekintő kertekkel igéző látványt nyújt. A festői hatás emelésének még a parkon kívül is hírtokrész is tényezőjévé tétették, a sok négyzet-mérföld kiterjedési vadászterület pedig rövidben Magyarország leggazdagabb vadászterülete.

A MAI RABSZOLGAKERESKEDÉS.

Századok egyik méltó büszkesége, hogy a legkegyetlenebb embervásárnak, a rabszolgaság-gát tudott vetni. Amerikában, különösen az Egyesült-Államok nagy polgárháborúja óta, a rabszolgakereskedés teljesen megszűnt, s ma már, Brazília legújabb intézkedése óta, valóságos, jogilag is annak tekintett rabszolgá nincs, habár a Kínából és Kelet-Ázsiából más részekből hozott kulik csaknem a régi rabszolgák helyét foglalják el. Hasonlóképp megszűnt a rabszolgakereskedés többé-kevésbé a többi világrészekben is, s különösen az angoloknak nagy érdemük lehet tulajdonítani, hogy a rabszolgakereskedők üzlemit a nyílt tengeren megfékeztek.

Mindamellett a rabszolgakereskedés még nagyon messze van attól az időtől, hogy teljesen megszűnjék. Ma már jóformán csak Afrikában van korlátozva és igen csekély mértékben hatol át a Vöröstengeren és perzsa öblön át Ázsia mohamedán részeibe: de magában Afrikában még nagyon sok helyen virágzik ez a gyalázatos üzlet s évenként sok ezren lesznek annak áldozataivá. Teljesen megszűntnek Afrikában csak a déli területen tekinthető, hol a fehér lakosság — angolok, boerek — túlnyomó számban vannak, de habár a nagy fekete kontinens összes partvidéke, Marokkó kivételével, már európaiak vagy európai gyámság alatt álló bennszülöttek hatósága alatt áll, a többi részéről ezt nem mondhatjuk. A portugálok, kik Dél-Afrika jelentékeny részén uralkodnak, kivéül ugyan szabadák teszik és védelmezik a területükre jutott rabszolgákat, de sohasem büntetik a kereskedőket és így azok működése jóformán háborítatlan. Franciaország birtokán, különösen Algirnak és Tunisznak déli Szahara felé eső részein szintén zavartalanul foly a kereskedés. A németek birtokán Kelet-Afrikában a rabszolgakereskedés egyik legnevezetesebb országátja visz át Zanzibartól a nagy tavakig és habár magában Kamerunban ismeretlen is, pár napi járóföldre a Niger vidéken már nagyon folyik az üzlet, valamint a Kongó felső részén. A rabszolgák nagyobb része Afrika belsejéből, a Csádó és Zambezi közt fekvő vidékekről kerül, a fő piacok Marokkó, Zanzibar, Timbuktu, Kuka, Murzuk, Khartum és más nagy városok. Khartum elcsésése óta a Nilus völgyén át igen sok rabszolga jut Arábiába. Kevesebb, de állandó

számu szerencsétlen visznek a keleti portugál területeken át Madagaskarba és a szomszéd szigetekre, különösen a Reunionban lakó kreol telepítvényekre.

A rabszolga-kereskedők csaknem kivétel nélkül arabok, kik e czéltól Afrikának európaiktól alig látogatott vidékeire valóságos rabló-hadjáratokat vezetnek. Alig volt még utazó, ki ily rablókkal ne találkozott volna, s többen közülök valóban megható képeket rajzoltak a szerencsétlen afrikai lakók sorsáról. A nyíllal és dárddal fegyverzett, meztelen vadakat a lóháton járó s jól felfegyverezett rabszolgakereskedők nagyon könnyen győzik le. Rendesen az ellenálló férfiakat leöldösik, a házakat felgyújtják s a többi lakókat, nőket és gyermekekkel együtt, gyakran heteken át vonszolják a piacokhoz, úgy, hogy különösen az első napokban százával pusztulnak el. A kimerülteket és betegeket nem szállítják tovább, néha agyonütik, de gyakrabban magukra hagyják a sivatagban, hol éhség és vadállatok pár nap alatt elpusztítják. Hiénák, sakálók s ragadozó madarak e czéltól rendszeren utótkisérők szoktak lenni az ily karavánoknak. Johnston utazó beszéli többek közt, hogy egykor egy fiatal visszahagyott rabszolgát talált felholtan s úgy, hogy a hiénák az egyik lábáról majdnem teljesen leették a húst. A mohamedán háremek őrzésére szánt eunuchoknak rendkívül nagy áruk lévén, a rabszolgakereskedők portékáikat ily czélra is át akarják alakítani, a minnek következtében ismét számosan pusztulnak el. Legyöngédebben bántanak még aránylag a gyermekekkel, kiknek megengedik, hogy a tevék vagy lovak hátaira üljenek, míg a többieket rendszeren összaláncolva, vagy nyakuknál fogva hasított fába szorítva korbácsütésekkel kergetik előre.

Oly esetekben, midőn a rabszolgakereskedők hatalmasabb törzsekkel állanak szemben, cselhez folyamodnak. Néha kilesik azt, midőn a férfiak nagy része vadászatban van és éjjel támadva meg a falut, puskák ropogtatásával és másszerű pokoli zajjal oly rémületet okoznak, hogy a bennszülöttek ellenállásra is alig gondolnak s bizonynyal nem szervezkedhetnek. Néha egyes főnökök megvesztegetése által polgárháborút támasztanak a négek között és a két veszekedő közöttök, a harmadik párt lesz a győztes, vagy egyenesen a megvesztegetett főnököt bizonyos számú rabszolgákat vásárolnak cseccsbecsért. Egyes kereskedők, Kimemeta, Jumba, Zebehr, Tippu-Tip ily módon egész vidékek felett souverain hatalommal rendelkeznek s nem ritkán történiük, hogy szerencsétlen néger alattvalókat viszik magokkal, hogy társaikra vadászszanak.

Megható szomorú képe van az ily rabszolga-karavánoknak, melyeket a partvidék felé hajtanak. A nehéz favilla nyakukon, a hátul összekötött kéz, sokszor egész hosszú sora az összekötötteknek, a korbácsokkal ellátott felügyelők, eléggé mutatják első pillanatra is helyzetüket. Heteken keresztül nem jutnak fedél alá, eleséggel nyomorúságos és igen gyakran még terheket is kell hordaniuk. A családtagokat már útközben elválasztják egymástól, s mivel az utazás terhes és költséges, minden gyenge vagy valami testi fogyatkozásban szenvedő rabszolgát kimélet nélkül megölnek. Ha egyeseknek sikerül megszökni, a többi még kegyetlenebb bánásmódban részesül.

A harc az afrikai rabszolgakereskedőkkel még mindig nem kezdődött meg valójában. A nyugati partokon, a hol egymást érik az európai kereskedelmi telepei, rabszolgakereskedő ritkán mutatkozik ugyan, de az óriási területű félböldön az európai ember tehetetlen, Schweinfurth, Nachtigal, sőt Livingstone és Stanley is gyakran kényszerültek arra, hogy e kegyetlen emberek segítségét vegyék igénybe utazásuknál. Sokszor maguk a mohamedán fanatizmusokról híres rabszolgakereskedők azok, kik ugy kenyerüket feltve, mint vallásos rajongásból, meggyilkoltatják a benső részébe hatoló európaikat, a mint hogy Stanley is valószínűleg ennek a fajnak lett áldozata. A szudáni szerencsétlen hadjárat és Khartum elesése a rabszolgakereskedésnek épen a legveszélyesebb ponton új előnyöket biztosított. Legújabbban Lavigerie bibornok lángoló szavakkal és nemes lelkesedéssel küzd az emberiség e szégyene ellen és új nemzetközi kereszties hadjáratot sürget. De valószínű, hogy a mint a régi kereszties hadjáratok nem voltak képesek Palestínát megszerezni, ennek sem lenne semmi sikere. Az arabok Afrika belsejé-

ben nagyon szilárd alappal bírnak, összeköttetésük nagy és hatalmukat csak akkor lehet megtörni, ha Marokkó és Zanzibar megszűnik önálló állam lenni s a Kongó felső vidékén és a nagy tavak környékén legalább is egy pár százezerre menő állandó európai lakosság lesz. Készségtelen azonban, hogy addig is, míg ez bekövetkezik, évről-évre javul némileg a helyzet már az által is, hogy az európai ember Afrika minden részébe elhatol s a Kongón és a Tanganika-tó vidékén lassankint élénk forgalom fejlődik ki. A rabszolgakereskedésnek, legalább jelen borzástó alakjában, meg vannak számlálva napjai és eljő egykor az idő, midőn a szerencsétlen néger millióit is emberekként fogják tekinteni.

BARTTELOT ŐRNAGY MEGGYILKOLTATÁSA.

BARTTELOT ŐRNAGY.

Korunknak legkiválóbb afrikai utazója, Stanley már másfél évnél több idő óta teljesen eltűnt a "sötét világresz" ismeretlen tájain, hova azért utazott, hogy az Egyiptom szudáni részében elzárt Emin pasát megszabadítsa. Utjában egyik kiserője Barttelot Musgrave Ödön őrnagy volt, ki azonban nem ment tovább, mint a Kongó egyik nagy mellékfolyójánál, az Aruvinimél levő vizesekéig, a hol Stanley utasítása folytán Jambuba faluban megállott.

Stanley utasításaiban nagy elismeréssel nyilatkozott az őrnagy tehetségéről és teljes bizalmát fejezte ki benne. Barttelot teljes egy évet töltött itt várakozásban s midőn ápril havában bizonytalan híreket vett, hogy Stanley uti társasága nagyon megfogyott s ő maga is betegeskedik: elhatározta, hogy külön expedíciót szervez főnökének megmentése végett. Az Afrika belsejében lakó s az utóbbi időkben oly gyakran emlegetett Tippu-Tip arab főnök gyarmoltság-és kacskugyan sikerült mintegy 600 főből álló expedíciót összehoznia, melyben körülbelül 100 begyakorolt és fölfegyverzett Zanzibári ember s két európai, Jameson és Bonny orvos voltak.

Most egy távirat arról hoz hírt, hogy ez a reményteljes kísérlet is megüszül. Julius 19-én a vad manyema törzsbeli teherhordók, kik még emberhúst is esznek, agyonlőtték Barttelot őrnagyot, a többiek közül is sokat megfutamtottak, s maga Jameson is egy kis töredéssel nagy nehezen jutott el a Stanleyről nevezett vizesekéig, a Kongó-állam legmesszebb fekvő s inkább csak névleges állomását, hol új expedíciót akarva szervezni. A szerencsétlenség részletei még nem ismeretesek; de nagyon valószínű, hogy Tippu Tip, ki egyike a legnagyobb rabszolgakereskedőknek és emberrablóknak, s így az európaiak előrenyomulásának természetes ellensége, most is belejártszott a zürzavárba.

Különben nem adott volna a manyema-törzsből kiserőket Barttelot mellé, kiknek vad természetét ismerte s kik között már Livingstone élete is veszélyben forgott, midőn a Tanganika-tó és Nyangwe között utazott. Barttelot halála mindenesetre sajnos esemény, nemcsak Stanley és Emin bej esetleges megmentése szempontjából — ha ugyan még élnek, — de egyúttal a tudomány érdekében is, mely Közép-Afrika azon részéről, hova az expedíció hatolt volna, még nagyon keveset tud.

ŐSEREDETŰ ÉS LEVÉLNEMESSÉG.

— A góthai almanach egy útjása. —

A góthai almanach bárói zsebkönyvének 1888-iki évfolyama új rendszer szerint történt összeállításra kissé meglepte első sorban érdeklőt közönségét és egyéb rendes olvasó körét, amennyiben ezen évfolyamban csak az őseredetű nemesség (Uradel) bárói nemzetségei vannak felsorolva, míg a levélnemességhez (Briefadel) tartozó bárói családok csak a következő évfolyamokba lesznek felvéve s ez az új rendszer a góthai almanach szerkesztőinek értesítése szerint ezentul szabálylva válik.

Az őseredetű nemességhez ama nemesi családok tartoznak, a melyek eredetüket egészen a középkor elejéig vezethetik vissza anélkül, hogy valaha fejedelemtől nyertek vagy nyerhettek volna nemesi diplomát (armálist vagy nemeslevelet).

A levélnemesség, mint sokkal újabb keletű, azokat a nemesi családokat foglalja magában, melyeknek a nemesség fejedelmek által nemesi okiratok kíséretében adományoztatott. Sokszor találkozunk ama téves nézetekkel, mely szerint csak az tekinthető igazi nemesnek, a ki örökölt nemességét fejedelmi oklevéllel képes igazolni; holott ellenkezőleg, épen a legrégebb nemesi családok, melyeknek törzsfája rég letűnt századok homályába nyúl vissza, s melyeknek eredete gyakran a múlt évezred népmondáiban vész el, épen ezek azok, a melyek a legtöbb esetben nem képesek arra, hogy a primus acquisrensnek adományozott eredeti nemesi oklevelet, vagy annak hiteles másolatát felmutassák, még pedig azon egyszerű okból nem, mert ily okiratuk nem is létezik és nem is létezhetett soha, amennyiben amaz időben, mikor ősök a nemesek rendjébe emelkedett, a levélnemesség még nem ismerték. Ily nemesi családok legfeljebb oly királyi adományt mutathatnak fel, melyben a levélnemesség keletkezése utáni korzások egyikében bizonyos fejedelem vagy hiteles hely (convent vagy káptalan), az általuk régóta birt nemességet újra bizonyítja és megerősíti. Amde számos oly család, melynek ősi nemessége századok óta volt általánosan elismerte, eféle okmányokkal sem tud előállni.

Nincs kétség a felett, hogy a góthai almanach szerkesztőinek említett elhatározása, bármily jelentéktelennek látszik is az első tekintetre, — ha a társadalomnak szociál-politikai tagozását tartjuk szem előtt, — némi fontossággal bír, s hogy egyuttal a tudomány szempontjából is érdekes, a mennyiben teljesen megtele az annyi ideig elhanyagolt genealógia és heraldika újabb kutatásai eredményeinek.

De minden kezdet nehéz lévén, itt is meglepő, hogy az almanach szerkesztőségének ez útjása még egészen ki nem bontakozott a kísérlet stádiumából s hogy ennél fogva még hezagos és hiányos. Ez intézkedés különös fontossággal bír a németországi nemességi viszonyokra, a hol ma is több oly család létezik, mely a bíróságot még a levélnemesség létrejövetele előtt bírta és hol azok a bárói nemzetségek, melyeknek elődjéi már az "Uradel" idejében mint liber dominii (Freye Herren) tényleg a bíróság avitikus előjogait élvezték, s a liber baronatusok teljhatalmu urai voltak, ma is megkülönböztetni ohajják magukat a levélnemesség behozatala utáni századokban kreált báróktól, kik e rangot csak mint címet nyerték. Németországban a nemesi intézmény a német nemzet hisztorikus szociál-politikai fejlődéséből eredt, míg az előjog nélküli czimezések rendszere, úgy a mint ez a középkor vége óta egészen napjainkig kifejlődött, a "corpus germanicus"-nak csak idegen, kívülről importált alkatrészt képez, mint mi nálunk a főnemesi czimek általán véve, melyek tudvalevőleg Magyarországban majdnem kizárólag a Habsburgok trónralépte utáni időkbelől származnak.

Ezek az üres czimek elválaszthatatlanul összefonórtak a nemesség tulajdonképeni lényegével, s a nemesi intézmény belső hanyatlásának eszaktatallan jelei gyanánt vehetők. A külső héj megmaradt, de a mag kipusztult belőle.

Végük csak a "liber dominus" (báró, Freyherr) címet. Már a középkori krónikák is ismerik e latin és német kifejezéseket, de nem mint címet, hanem mint tulajdon-megjelölést. E szó: "liber dominus", arra mutat, hogy itt nem pusztán a tudomány érdekében is, mely Közép-Afrika azon részéről, hova az expedíció hatolt volna, még nagyon keveset tud.

* Nemesség-szerző.

kal csak a fejedelem fennhatóságának voltak alávetve. Ezek a liber dominii a német király és később a német császár híbéresei valának s a közép-nemességét képezték, szemban ama főnemességgel, melynek tagjai az országos főméltóságok, hercegi és grófi rangot sat. örököségi jognál fogva bírták, valamint azoknak al-híbéreseivel.

Hasonlóan áll a dolog a többi főnemesi czimel is.

Heraldikai és genealógiai tekintetből, család-történeti kutatások érdekében minden esetre czelszerűnek mondható a góthai almanach ez új rendszere, mely szerint ezentul az ő- vagy eredeti nemességet megkülönbözteti a levélnemesség-től, okot szolgáltatva e két fajta nemesség közti történelmi különbség szakszerű fejtetése s az által lehetővé téve, hogy a tárgyba vágó több kétes dolog tisztáztassék.

A góthai almanachnak, — mely magánvállalat és magánuton szerzett heraldikai és származástani adatainak hitelessége dolgában tudvalevőleg sok kívánni valót hagy fenn, említett útjásával szemben jövele is az a kérdés merül fel, hogy voltaképen mily okirati bizonyítékok alapján állították össze e zsebkönyvben az őseredetű nemességhez tartozó bárói családok hiteles névsora s miért szortotta az őseredetű és a levélnemesség közti megkülönböztetést csak a bárókra, holott ép úgy, mint Németországban, Ausztriában és Magyarországon is a hercegi és grófi családok nagy részben nemcsak modern keletű, hanem gyakran orosz, francia, sőt néha pápai (római) eredetű is?

Az első kérdés még bonyolultabb, ha meggondoljuk, hogy csak igen kevés nemesi család tudja az őseredetű nemességből való közvetlen leszármazását okmányilag bizonyítani, a mennyiben az egyházi anyakönyvek vezetése Közép-Európában csak a reformáció körüli időben vette kezdetét s a legrégebb ily anyakönyvek is alig és csak kivételes esetekben vezetnek vissza a XVI. századig. Tehát 1600-tól kezdve egy család származásának kipuhatólása érdekében tett heraldikai és genealógiai kutatásokra csak a levéltárakban őrzött okiratok használhatók fel. Az ily kutatásokkal járó nehézségekről csak a tapasztalat nyújthat fogalmat: a levéltárak többnyire hiányosak, a régi okmányokban gyakran egyes szavakat, sőt egész mondatokat tett olvashatlanná az idő fogva s ilyenkor csak másutt lett hasonló okmányokkal való összehasonlítással állapítható meg az eredeti szöveg legalább annyira, hogy érthető legyen. Nem tekinthe a Magyarország lefolyt háboruk pusztításait, melyeknek sok családi és egyházi levéltár esett áldozatul, minálunk egészen 1690-ig, a magyar udvari kancellária felállításáig, a legnagyobb rendtelenség uralkodott a felekek kiadott nemesi levelek és armálisok beiktatása és másolása körül, a mi kivüléggel a belügyminiszter által 1886. január havában a levéltárakhoz és konventekhez intézett rendeletből is, melyben említve van, hogy nevezett évig a magyar király által adományozott nemesi okiratoknak csak kis része lett lemásolva és a liber Regiusba iktatva, úgy, hogy most sok oly nemesi családunk van, melyeknek hajdan adományozott nemesi oklevele a századok folyása alatt elveszvé, ma a hagyományon kívül egyéb bizonyítékkal nem bírnak nemességük igazolására.

Egyes családok eredetére vonatkozó kutatások továbbá a heraldika, genealógia és nyelvismerte terén tett alapos tanulmányokat is föltételeznek, hogy az okmányok közti helyes összefüggés s a családtörténethez való viszonyuk megállapíthatassék, mert csak ritkán fordul elő oly kedvező eset, hogy az illető okmányok egy nyelven vannak szerkesztve, hanem ellenkezőleg a legtöbb esetben kénytelen a kutató a legkülönbözőbb nyelvek ódon nyelvtanával is megbirkózni, ha komoly czélt akar érni.

Hogy a góthai almanach dolgozóitársai, t. i. azok, kik az őseredetű nemességhez tartozó bárói családok nemzetstörténeti, genealógiai és heraldikai részét az almanach szerkesztőinek rendelkezésére bocsátották (e dolgozóitársak rendszeren olyanok, kik saját családjukat óhajtják az almanachban ismertetni), e szigorú feltételeknek lelkiismeretesen felelték-e meg az által, hogy adataikat hiteles okmányokból merítették, — a góthai almanachok heraldikai és genealógiai adatai megbízhatóságának dolgában eddigelőtt tapasztalatok nyomán, némi joggal vonható kétségbe.

A mi a góthai almanach fentebb kifejtett útjásának vezéreszméjét és tulajdonképeni czélját illeti, s hogy ez útjással mit akar elérni, valóban nehezen érthető meg. Demokrata szempontból itélve meg a dolgot, az útjás legalább is felesleges volt! Ma, midőn a nemesség összes avitikus előjogai ugyis egytől-egyig mind megszűntek s a nemesi intézmény már csak hajdani dícső múltjára emlékeztető jelkép gyanánt áll előttünk, nemesség és nemesség közt különbséget tenni s azt a civilizált világban a nagy közönség közt elterjedt hírneves évkönyvekben hirdetni, sehogy sem egyeztethető meg a haladó korszellemmel s e korszellem modern alapeszméivel.

A nemesség még ma is majdnem minden monarchiában törvényes rendet képez, melyet az országok alkotmányai is elismernek, bár a törvény előtt minden állampolgár egyenlő. A fejedelmi kegy által ma grófi vagy bárói rangra emelt polgár vagy nemesember, e rangemelés által egyenrangúvá válik ama gróffal vagy báróval, kinek családja az őseredetű nemességhez tartozván, törzsfáját és nemzedékrendjét homályfodta századokig, vagy akár az ókorig is visszavezetheti, tudniillik azzal az egyetlen nemesi előjoggal élhet egyformán mindkettő, hogy főnemesi czimüket és czimerüket szabadon használhatják, abban senki által sem háborogtathatnak, s hogy úgy hivatalból, mint magánosok által e czimvel illetessenek. E közös előjogon kívül más oly prerogatívák nem létezéven, melyek kizárólag az őseredetű nemesség tagjait illették, — ami talán inkább jogosulttá tenné a góthai almanach mintájára történő osztályozást — társadalmi szempontból ez új beosztást nem helyeslehető, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a heraldikusok és genealógusok e tekintetben tudományuk érdekében ez osztályozást joggal czelszerűnek tartassék.

MARCIÁNYI György.

A MŰCSARNOKBÓL.

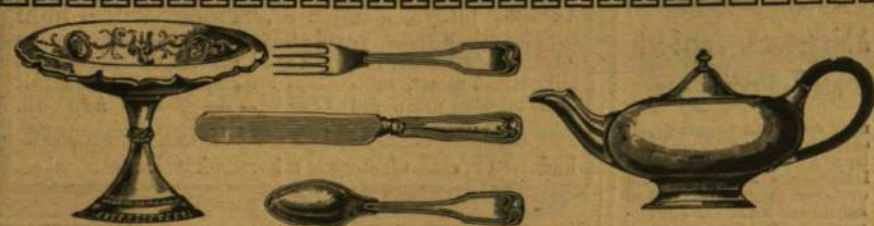
A műcsarnok évi kiállításának első sorozata e hó 1-je óta nyitva van. A megnyitott kiállítás a magyar művészek még nem szoktak megjeleni egész erejökben. Novemberbe maradnak, akkorra kell beküldeni a különböző jutalmakért versenyző műveket, a Munkácsy-díjért pályázó festményeket. A kiállítás tehát csak novemberből teljes. Addig a külföldi művészek foglalják el a tért, de ma már ez sem azt jelenti, hogy övek a kiállítás. A hazai festészet jeleni ekkor is a maga részét, mint a mostani kiállítás is bizonyítja, melynek magyar művei az első sorozatban mind számban, mind sulyban legalább olyan, mint — még nem is valami régen volt — egykor, mikor a kiállítás már teljes rendezettségben mutatott föl mindent.

A képes katalógus az első sorozatról is megjelent, közölve hazai és külföldi festők műveiről fénynyomatu képmásokat, vagy tollrajzokat. Ezek után mutatunk be néhányat a hazai festők művei közül.

Az arcképfestést a kiállításon teljes művek képviselik. Az arcképezés az utolsó években művészi lendületet vett. Magánosok, testületek rajta vannak, hogy művészi értékű arcképeket birhassanak emlékül s legjobbnak nevé és esetű festőinket foglalkoztatják. Benczúr Gyula nagy sikerei, melyeket arcképeivel nemcsak itthon, de a bécsi és berlini kiállításokon is elért, bebizonyították, hogy a külföld felkapott arcképezőivel, kiket pazarul szokás díjazni, mennyire kiálja a versenyt. Ma e jeles művész el van halmozva megrendelésekkel. Az ő arcképei nemcsak élet-hívek, de élet lüktet azokban, s az egyéni jellemvonásokat is ráveti a vászonra, egész embert mutat be mindig. A mostani kiállítás egyik feltűnő darabja is tőle való: egy férfi-arckép élet-nagyságban térdig, és diszmagyar-rubába öltözve. A hazai első takarékpénztár igazgatójának, Steiger Gyulának arcképe ez, a fővárosban legismertebb férfiak egyikének, s épen mert oly sokan ismerik, könnyű megítélni, mennyi élet van a képen és mennyi igazság, a mesteri technika mellett.

Roskovics Ignác is az előadás egész erejével, az alakítás meglevő festette Hollán Ernő honvéd-altábornagy arcképe, életnagyságban, katonai díszben. A mérnök- és építész-egylet ren-

* Képes tárgymutató, az orsz. képművészeti társulat 1888. évi évi kiállításának első sorozata. Ám 60 kr.

A cs. kir. szabadalmazott

BERNDORFI FÉMÁRU-GYÁR

SCHOELLER ÉS TÁRSAI BÉCSBEN.

Raktár: Budapest, IV., Váci-utca 25. sz.

Ajánlja gyártmányait, egymint evő-eszközöket és asztali készleteket, mindenféle cikkeket szállítók, vendéglők és kávéházak részére alpacca-ezüst és alpaccából, valamint főző-edényeket tiszta nikkelből. A készítmények soliditásáról kezeskedik a czég régi jó hírneve.

A CS. KIR. SZAB. BERNDORFI FÉMÁRU-GYÁR

ALPACCA-EZÜST TÁRGYAI

Hivatalosan bejegyz. új védjegy az L. alpacca-ezüstre.

Hivatalosan bejegyz. új védjegy az alpaccára.

Általában fehér, kemény fémből valók, alpacca alappal, galv. uton erős, sok évi tartóságra számított, 16 latos ezüsttel bevonva, melynek szilárdságáért kezeskedik vállalatuk.

A tiszta ályny főző-edények

a hivatalosan bejegyzett védjegykéltől, 98—99 százaléknál finomabban készült, s így lényegesen különböznek a keresnnyektől, melyek csakhamar használhatatlan és értéktelenné válnak. A mi tiszta ályny főző-edényeink tartósak, és évtizedekig használatban lehetnek, s majdnem semmiféle kopásnak nincsenek alávetve és soha sem törnek el, miután az ályny oly kemény és hajlékony, mint az aczél. Színük szép fehér, az ezüsthöz hasonló, s használatban is változatlan marad. Egészségi tekintetben is igen ajánlatosak ezen főző-edények, miután a tiszta ályny nem oxydálódik és zöld szírony nem képez. A tiszta álynyból való főző-edényekben gyorsabban lehet főzni, mint a zománczott vagy réz-edényekben. Az ályny-edények tisztogatása egyszerű és könnyű, s netaláni foltok fehér homokkal által sűrűs által eltávolíthatók.

Képes árjegyzékek (magyar és német nyelvben) kívánatra ingyen és bérmentve.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

ÉJSZAK A DÉL ELLEN.

IRTA REGÉNY FORDITOTTA

VERNE GYULA. HUSZÁR IMRE.

Nyolczvanöt a szövegbe nyomott képpel.

Ára füzve 2 forint.

Gyógyszertár megnyitási jelentés.

Van szerencsém tiszteltteljesen tudatni, hogy a VII. ker., Damjanich-utca 2. sz. házban

„Magyarország Védasszonyához”
címzett gyógyszertáram megnyitottam.

Kiváló gondoskodásom tárgya leendő, hogy úgy szereim kifogástalan tisztasága és szakzerű kezelése, valamint a t. közönség előzékeny és pontos kiszolgálása által gyógyszer-táram a legszigorubb igényeket is kielégítse.

A bécsi császári kir. udvari gyógyszer-tárban a legmagasabb udvar szolgálatában 21 éven át folytatott működésem e tekintetben teljes biztosítékot nyújt.

Gyógyszertáramban mindennemű orvosi és gyógyszerészeti különlegességek, továbbá pipere- és tápszerek, gyógyborok stb., melyek mind a legszigorubb elvek szerint készítvék, gazdag raktárban készletben állanak. Bármely — netán Budapestben raktáron nem tartott — különlegesség beszerzéséről készségesen gondoskodom. — A bécsi császári kir. udv. gyógyszer-tárral fentartott összeköttetésemnél fogva mindezeket a legfinomabb minőségben vagyok képes beszerzeni. — Kiváló tisztelttel

Nagy Gyula, volt cs. kir. udvari gyógyszerész.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem utca 4. szám.)

Legnagyobb és legolcsóbb butorbevásárlási forrás.

PATYI ISTVÁN ÉS TÁRSAI

hazai gyártmányu asztalos és saját készítményü kárpitos butor-termeiben, IV. (Váci-utca) koronaherceg-utca 11, a zsidóház-utca sarkán, a főpostával szemben, I. em.

Ajánljuk dúsán felszerelt raktárunkat, mindennemű háló, esődió és dolgozó szobák berendezésében, ugyszintén salon, valamint sima fekete és gyöngyházzal berakott butorokban, a legegyszerűbbtől a legfinomabbig, s mellözve minden reklám-hajlékot, minden versenyt felülmuló legolcsóbb áron. Menyasszonyi kelegényeknél és nagyobb bevásárlásoknál tetemes árengedmény. Hazafias üdvözléttel

Patyi István és Társai, butorgyárosok és kárpitosok.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Váci-utca
27. szám,
BUDAPEST.

WADLSTEINER F. és Tsa

AJÁNLJÁK DÚSAN BERENDEZETT

ÜVEG ÉS PORCELLÁN-RAKTÁRUKAT,
LAMPÁK, PIPERETÜKRÖK,
CSILLÁROK.

A CHRISTOFLE-EZÜST
MAGYARORSZÁGI FÓRAKTÁRA.

Epen most megjelent!

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben és minden könyvkereskedésben kapható:

A BÉLYEG- ÉS ILLETÉKÜGYI
TÖRVÉNYEK ÉS SZABÁLYOK
KÉZIKÖNYVE.

Az ide vonatkozó törvények, szabályok, pénzügyministeri rendeletek, pénzügyi közig. bírósági döntvények és elvi jelentőségű határozatok

teljes és rendszeres gyűjteménye.

Magyarozó példákkal, terjedelmes kiszámítási táblázatokkal és kimerítő betűsoros tárgymutatóval.

Összeállította

GÁLFFY FERENCZ

kir. pénzügyi fogalmazó a pozsonyi pénzügyigazgatóságnál.

Második teljesen átdolgozott kiadás.

Ára füzve 3 frt.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapestben megjelent s minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Szélinaki György cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz 6.

A RÉGI MAGYARORSZÁG.

1711—1825.

IRTA
GRÜNWARD BÉLA.

Második kiadás. Ára füzve 4 frt. Második kiadás.

TARTALOM: Az önálló állami élet hiánya. — A rendi alkotmány hatása. — A gazdasági s társadalmi fejlettség. — A király. — A főpapság. — A főurak. — A köznemesség. — A polgárság és parasztság. — A külügy. — A főhatóságok. — A hadügy. — A pénzügy. — Közigazgatási viszonyok. — Egyház és közköztartás. — Törvényhozás és országgyűlés. — Az igazságszolgáltatás. — A közigazgatás és a megye. — Nemzetiség és irodalom. — Hangulatok és áramlatok.

VASÁRNAPI UJSÁG

43. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, OKTÓBER 21.

XXXV. ÉVFOLYAM.

NÁDAY FERENCZ.

A NEMZETI színház e hét folyamán egy szép családi ünnepnek volt a színhelye Családi ünnepnek annyiban, a mennyiben az ünnepnek sokkal nagyobb jelentősége volt a csak a közelállókot érdeklő ilyenü ünnepnek rendes jelentőségénél, egy oly művész levén az ünnepelés tárgya, ki évek hosszu sora óta a nagy közönségnek is kedvence, a művészetek azon ágának, melynek a nemzeti öntudat kifejesztésére hazánkban oly rendkívüli hatása tozó a hivatott kitünőségek közé tartott, egyik művelője, a magyar színművészetnek egyik elsőrendü bajnoka

Ez év október 16-án mult tizenhat éve, hogy Náday Ferencz a nemzeti színháznak tagja lett, s azóta mindig tagja is maradt, folyton emelkedvén a valódi hivatással választott s igazi lelkesedéssel folytatott pályán. Még igen fiatalon lépven a «forró deszkákra», megadatott ernie, hogy egy negyedszázados jubileuma is jó formán még fiatal sorban, s mindenesetre oly fokon találja, a melytől még igen messze eshetik a hanyatlás kezdete s melyről ma még azt sem tudhatni egész bizonyossággal, ha vajjon nem ezután várható-e még művészetének delelő pontja?

Mert Náday Ferencznek szerencsés temperamentuma, eleven kedélye, egész testi és lelki szervezete olyan, hogy egyáltalán nem zárja ki a további emelkedés lehetőségét. Sőt a ki őt akár az életben, akár a színpadról ismeri, szinte csodálkozni kénytelen, hogy egy ilyen ifju embernek immár huszonöt éves művészi mult van háta mögött.

Sőt szorosán véve még több is. Budapestben 1843-ban született, itten tanults édes atyja, Navratyll kuriai levéltárnok a jogi pályára szánta. Ez irányban indult meg nevelése s a tehetséges fiu nem is merete elárulni atyja előtt, hogy az ő lelkében egészen más vágyak égneek s a gimnázium bevégeztével atyja óhajtatásához képest beiratkozott a jogi egyetemre.

De a művészet ápolásától, habár csak műkedvelésként is, a joghallgatók nincsenek eltiltva. A fiatal Navratyllnak is hamar nyílt alkalom, hogy lelke vágyának mehozza az első áldozatot. Balatonfüreden lépett föl «A toll hatalma» címü vígjátékának egy kisebb szerepében. S még

ház a lánchíd mellett, az éjszakai vaspálya igazgatósági palotájának helyén akkor élte virágkorát, s műkedvelők is többször tartottak benne előadásokat. 1862 december 2-án szintén műkedvelők adták elő a «Don Juan» operát s a fiatal jogász, a kinek szép sugár természetén, kifejezéssel teljes esinos arcán kívül volt egy kis énekhangja is, ebben lépett föl, mint Leporello. Donna Annát Rabatinetzky Mari kisasszony, már akkor a nemzeti színház kedvelt tagja énekelte, de mellette is feltűnt a szép színpadi megjelenésü, mozgékony ifju, s a közönség rokonszenvesen fogadta. A fiatal jogász komoly gondolkodásu atyja nem nézte jó szemmel a dolgot, félvén, hogy Thália elvonja fiát Themis szolgálatától. A megújult siker, a közönség tetszése, a közreműködők biztatása, különösen pedig Molnár, az igazgató rábeszélése megacézoló a fiatal ember elhatározását, hogy a színművészetnek szentelje kétségtelen tehetségét, s az apai tekintély végre engedett a fiu ostromának.

A fiatal Navratyll tagja lett Molnár budai társaságának. Ennél akkor az operette volt a leginkább fölkapott, mondhatnók, az egyedül domináló műfaj s az új tagnak az Offenbach-féle operettek kisebb fajta szerepeiben kellett szerencsét próbálnia. Meg is állta a próbát becsülettel s például a «Dunán és fia» címü operette száz-négy előadásnak mindenikében föl lépett.

De még elég korán belátta, hogy csekély terjedelmü hangja akadály lesz előrehaladásában, s mivel benső ösztöne is inkább a valódi művészet felé vonzotta: elhatározta, hogy a drámai szakmára szenteli magát. Ezzel az elhatározással egyidejűleg fogant meg benne a gondolat, hogy a nemzeti színházhoz jusson, a hol aztán megnyílnék előtte a művészi ambíciójának megfelelő pálya.

Nem is habozott soká, hanem megjelent Csepreghinél, a nemzeti színház titkárnál, a ki bemutatá Radnótfáy akkori intendansnak. A színpadra termett fiatal ember megjelenése az intendansra is megtette hatását, a ki azonnal fölvette a nemzeti színház tagjai közé, csak hogy — minden fizetés nélkül. Csupán öltözetre kaptott valami foglaltól s 1863 december 12-től

ebben is tapsot és lelkesedést sikerült keltenie, különösen a mikor elszavolta Tóth Kálmánnak «Előre!» címü hazafias költeményét.

Ezzel az egy föllépéssel és az aratot sikerrel el volt vetve a kocza sorsa fölött. A művészet megízelt kéje olthatatlan szomjat keltett benne. A Molnár György által igazgatott budai népszin-

NÁDAY FERENCZ. Goszleth fényképe után.